

MINISTERUL EDUCAȚIEI

CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE

REPERE METODOLOGICE

PENTRU APLICAREA
CURRICULUMULUI

la

CLASA A IX-A

în anul școlar 2021-2022

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

–învățământ liceal și profesional–

București, 2021

CUPRINS

O altfel de introducere.....	3
O nouă abordare.....	4
Ce trebuie să știi.....	6
Evaluarea inițială.....	35
Activitățile de învățare.....	55
Sugestii metodologice personalizate.....	69
O altfel de încheiere	78
Bibliografie.....	79

O ALTFEL DE INTRODUCERE

NOUĂ, ca profesori, ni se pare deja firesc să considerăm adaptarea drept o condiție *sine qua-non* în realizarea unei educații eficiente. Experiența – mai ales cea recentă, din perioada pandemiei – nu doar ne-a arătat, ci ne-a și învățat (pentru că da, profesorii învață în continuare!) cât de importantă este această capacitate de adaptare. În ultimul an, sistemele educaționale din întreaga lume au căutat și au implementat diverse formule de adaptare care să permită continuarea activității, formule ce pot constitui modele de învățare chiar pentru societate, în ansamblu. Și, probabil, fiecare dintre cadrele didactice ar avea de povestit despre modul în care și-a adaptat activitatea cu elevii.

Contextul pe care îl parcurge societatea este foarte dinamic și, în afara unor evenimente neprevăzute și grave precum pandemia, mai există și alte aspecte, unele chiar favorabile, ce ne determină ca în demersul didactic să (ne) adaptăm. Prin raportare la dezvoltarea tehnologiei, sunt frecvent folosiți termeni precum *upgrade* și *update*, cu referire la electronice de larg consum. Aceștia sunt deja uzuali printre educabilii noștri, care îi folosesc în detrimentul corespondentelor din română, *modernizare* și *actualizare*. Iar NOUĂ, ca profesori de limba și literatura română, ni se pare dificil să acceptăm frecvența utilizării, dar recunoaștem și că semnificațiile termenilor originali nu sunt într-un total acoperite de traducere. Așa cum atâtea aplicații electronice pe care le utilizăm necesită, din când în când, ... câte un *update*, ce reprezintă un plus pentru performanță, autonomie și chiar durată de viață, așa și curriculumul școlar, pentru a își dovedi relevanța și eficiența, trebuie să fie actualizat, reconfigurat, îmbunătățit. O asemenea redimensionare facilitează integrarea unor elemente de noutate la nivelul terminologic sau al conținuturilor, cercetărilor științifice, dar și la acela al metodelor de predare, învățare, evaluare. Preocuparea pentru această formă de adaptare prin redimensionarea curriculumului, a programei școlare, trebuie să se manifeste atât la nivel individual, în cazul fiecărui cadru didactic – care trebuie nu doar să constate nevoia adaptării, ci să o și susțină, să fie un agent al acesteia –, dar și la nivelul autorităților din domeniul educației.

O astfel de inițiativă a avut Ministerul Educației, prin Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, în realizarea unor *Repere metodologice* în sprijinul profesorilor ce vor preda în anul școlar 2021-2022 la clasa a IX-a unei generații de elevi care au studiat după un curriculum nou începând de la clasa pregătitoare. Până să apară o NOUĂ programă școlară aferentă clasei a IX-a, în concordanță cu planurile-cadru ce vor fi stabilite, s-a considerat oportună redactarea acestor repere, în vederea armonizării documentelor curriculare.

Astfel se explică pretextul laitmotivului cu NOUĂ în redactarea acestei introduceri.

O ABORDARE

În actualul sistem de învățământ autohton, clasa a NOUA marchează, pentru elevi, o tranziție, o trecere de la învățământul secundar inferior sau gimnazial către cel superior, fie el liceal, fie profesional. În urma evaluării naționale, a admiterii la liceu, se formează noi colective de elevi, ce provin din diverse unități școlare și care vor avea, în general, alte cadre didactice decât cele din gimnaziu. NOUĂ ni se pare că, în aceste condiții, clasa a NOUA chiar este o clasă... NOUĂ. Și pentru profesori poate fi o trecere, o etapă a preluării și formării noului colectiv, iar rolul dascălilor este decisiv în a facilita această tranziție pentru elevi. Mai ales în anul școlar 2021-2022, pentru actuala generație, în condițiile menționate anterior. Profesorul, în special cel de limba și literatura română, are acum prilejul de a își asuma rolul de facilitator, aplicând programa școlară în mod realist, în concordanță cu achizițiile învățării de la finalul ciclului gimnazial, pentru a asigura continuitate logică în implementarea curriculară. Iar flexibilizarea în organizarea demersului didactic presupune valorificarea autonomiei și a acelei capacități de adaptare menționate anterior pentru a armoniza achizițiile de învățare ale elevilor în NOUA etapă.

Și pentru că... NOUĂ, autorilor acestor repere, ni s-a părut firească atitudinea colegială, ne-am gândit să împărtășim din experiența noastră didactică, punându-ne întrebarea „Cum aș proceda eu dacă aș primi în încadrare clasa a IX-a în anul școlar 2021-2022?”. Și am răspuns... așa cum se poate vedea în cele ce urmează.

Chiar! Ai putea valorifica și tu într-un exercițiu de intercunoaștere la începutul clasei a IX-a cuvântul NOUĂ, provocându-i pe elevi să descopere și să explice valențele semantice și morfologice și să ilustreze una dintre acestea într-un enunț care să se refere la sine sau la colectivul de elevi (decizia privind modalitatea de realizare a enunțului îți aparține, adaptând, evident, în funcție de particularitățile colectivului de elevi; de exemplu, în învățământul profesional, enunțul poate fi formulat mai simplu, poate avea o structură dată). Ori îl poți valorifica într-o activitate de învățare menită să actualizeze cunoștințele despre relațiile semantice dintre cuvinte, făcând, astfel, legătura cu informațiile din gimnaziu despre acestea, completându-le, după caz. Și, în funcție de specificul clasei, le poți propune elevilor și raportarea la versul eminescian *Toate-s vechi și nouă toate!*, în funcție de ce competență vizezi în cadrul respectivei activități de învățare.

NOUĂ, ca profesori de *limba și literatura română*, ne este evidentă importanța acestei discipline în sistemul de învățământ. Dincolo de subiectivism și de o atitudine *pro domo*, este știut că disciplina deține un loc primordial în curriculumul autohton, având și un accentuat rol la nivel identitar.

Având continuitate gimnaziu – liceu, este disciplină de bază la examene și evaluări naționale la final de ciclu de învățământ. Este, de asemenea, valorificată și în cadrul olimpiadelor și concursurilor școlare, având un calendar competițional bogat, iar competențele de lectură sau cele lingvistice, vizate în cadrul orelor de limba și literatura română, sunt verificate în competiții specifice. Totodată, este știut faptul că unul dintre domeniile competențelor de bază evaluate în cadrul testărilor la nivel internațional PISA este citirea/lectura.

Pentru anul școlar 2021-2022, procesul de predare-învățare-evaluare la *limba și literatura română* pentru clasa a IX-a are drept documente de referință:

- planurile-cadru în vigoare: - pentru învățământul LICEAL, aprobate prin O.M.E.C.I. nr. 3410, 3411/2009, respectiv prin O.M.E.C.T.S. nr. 3641/2011 și 5347/2011; - pentru învățământul PROFESIONAL, aprobate prin O.M.E.N. nr. 3152/2014 și nr. 3218/2014;
- programa școlară în vigoare, Anexa nr. 1 la O.M.E.C.I. nr. 5099/09.09.2009 – Limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, valabilă și în învățământul profesional cu precizările din anexa nr. 1 a O.M.E.N. nr. 4437/2014.

CE TREBUIE SĂ ȘTII

Ce este bine să știi

A. Există diferențe în concepția programei de gimnaziu și a programei de clasa a IX-a, la nivelul documentelor luate în considerare.

Elevii care încep clasa a IX-a în anul școlar 2021 – 2022 au parcurs programa școlară pentru disciplina limba și literatura română pentru clasele a V-a – a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017. Concepția acestei programe a avut în vedere, pe lângă *Recomandarea Parlamentului European vizând competențele-cheie (Key Competences for Lifelong Learning – a European Reference Framework, Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 , în Official Journal of the EU, 30 dec. 2006)* și următoarele documente, care nu existau în momentul elaborării programei pentru limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, aprobate prin OMECI nr. 5099/09.09.2009:

- *Documentul de fundamentare a noului plan-cadru pentru gimnaziu (2016);*
- *Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2 - Literary Framework for Teachers);*
- *Portofoliul european al limbilor (The European Language Portfolio).*

B. În momentul elaborării programei pentru clasa a IX-a, LEN nu era în vigoare.

Programa de limba și literatura română pentru gimnaziu respectă prevederea art. 2, al. 3 din Legea Educației Naționale nr. 1/5 ianuarie 2011, cu modificările și completările ulterioare, conform căreia: *Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală. În momentul elaborării și în acela al revizuirii programei pentru clasa a IX-a, Legea Educației Naționale nu era în vigoare. Prin urmare, prevederea art. 2, al. 3 din LEN conduce la reformularea rolului pe care îl are studiul limbii și literaturii române în liceu, în conformitate cu idealul educațional asumat prin document.*

C. Disciplina limba și literatura română conduce la dezvoltarea competențelor-cheie.

Competențele-cheie dezvoltate în gimnaziu, la disciplina limba și literatura română, în principal, sunt:

- *comunicarea în limba maternă;*
- *sensibilizare și exprimare culturală.*

Elevii care încep clasa a IX-a în anul școlar 2021 – 2022 au structurate/ar trebui să aibă structurate competențele de *comunicare în limba maternă* (limba și literatura română) și de *sensibilizare și exprimare culturală*, conform documentului intitulat *Profilul de formare al absolventului*, elaborat de Institutul de Științe ale Educației (ISE).

Ar trebui să ai în vedere dezvoltarea în continuare a acestor două competențe-cheie.

D. Obiectivele disciplinei limba și literatura română se regăsesc în construirea profilului de formare al absolventului de clasa a X-a.

Disciplina limba și literatura română vizează construirea profilului de formare al absolventului de clasa a X-a, având ca obiectiv atingerea unui nivel intermediar de deținere a competențelor-cheie.

Ce reprezintă profilul de formare al absolventului diferitelor niveluri de studiu? Componentă reglatoare a Curriculumului național, profilul de formare al absolventului descrie așteptările față de elevi la sfârșitul unui ciclu de învățământ, prin raportare la cerințele exprimate în Legea educației naționale, în alte documente de politică educațională, în studiile de specialitate, dar și la finalitățile învățământului și la caracteristicile de dezvoltare ale elevilor.

Accesează *Profilul de formare al absolventului*, elaborat de Institutul de Științe ale Educației.

În tabelul care urmează, am selectat comportamentele așteptate la finalul clasei a VIII-a, de la absolvenții de gimnaziu și la finalul clasei a X-a, de la absolvenții ciclului inferior al liceului, vizate de cel două competențe-cheie. De tine depinde să îi aduci de la un nivel la celălalt!

Competența-cheie vizată	Profilul de formare al absolventului de clasa a VIII-a	Profilul de formare al absolventului de clasa a X-a
Comunicare în limba maternă	<ul style="list-style-type: none"> Căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, 	<ul style="list-style-type: none"> Receptarea și interpretarea de informații, date, opinii, concepte, idei,

	<p>idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/texte citite</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare • Participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv 	<p>sentimente în contexte școlare, extrașcolare, profesionale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea de opinii, idei, sentimente în contexte școlare, extrașcolare, profesionale • Participarea constructivă la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare, extrașcolare, profesionale, conștientizând impactul limbajului asupra celorlalți
Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal • Realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extra-școlare • Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal • Participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea diverselor forme de exprimare culturală și respectarea diferențelor • Exprimarea ideilor, a experiențelor și a emoțiilor utilizând diverse medii și forme de expresivitate, în funcție de aptitudinile personale, inclusiv prin transferul abilităților creative în contexte profesionale • Identificarea diverselor forme de exprimare culturală și respectarea diferențelor • Participarea la o varietate de proiecte și evenimente culturale în diverse contexte, inclusiv profesionale

Care sunt componentele vizate prin studiul limbii și literaturii române în gimnaziu?

În gimnaziu, studiul disciplinei limba și literatura română vizează abordarea integrată a trei componente:

- lingvistică;
- interrelațională;
- estetică și culturală.

Paradigmele curriculare sunt ușor diferite, iar armonizarea nu este imposibilă

Cărei paradigme curriculare i se subordonează programa școlară pentru limba și literatura română?

Programa școlară pentru limba și literatura română (clasele V – VIII) se subordonează unei noi paradigme educaționale, neprecizate, dar competențele vizate demonstrează că viziunea comunicativă a fost înlocuită de cea a dezvoltării personale. Aceasta nu înseamnă că modelul comunicativ sau altele (precum cel literar-gramatical sau estetic) nu au fost folosite în studiul limbii și literaturii române, ci doar că au avut o pondere mai mare strategiile didactice specifice paradigmei asumate de programă: dezvoltarea personală.

Care sunt domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare?

Domeniile în care vor fi contextualizate activitățile de învățare pentru studierea limbii și a literaturii române în clasa a IX-a sunt:

- Literatură;
- Limbă și comunicare.

Care este numărul de ore alocat disciplinei limba și literatura română?

Potrivit planurilor-cadru în vigoare, disciplinei *limba și literatura română* îi sunt alocate **trei ore pe săptămână în trunchiul comun**, la toate filierele, profilurile și specializările.

În afara trunchiului comun, următoarele profiluri și specializări **au alocată în plus câte o oră pe săptămână în curriculum diferențiat (CD)***: filiera teoretică – profilurile real și umanist; filiera vocațională – profilul pedagogic, ordine și securitate publică (licee M.A.I.), militar (licee M.A.N.) și teologic.

În programa școlară pentru clasa a IX-a, conținuturile alocate pentru curriculum diferențiat sunt marcate prin semnul asterisc (*).

Deși competențele generale sunt formulate într-o altă manieră, diferențele sunt minore.

Cât de diferite sunt competențele generale care articulează programele de gimnaziu și programa pentru clasa a IX-a?

O lectură comparativă a programei școlare pentru clasele V – VIII, aflate în uz, și a programei pentru clasa a IX-a, din perspectiva competențelor generale vizate, permite formularea unor observații, enumerate mai jos.

1. Numărul competențelor generale diferă (cinci la gimnaziu față de cele trei de la clasa a IX-a).
2. Competențele generale formulate în programa pentru gimnaziu sunt asociate, fiecare, unui domeniu de conținut: comunicare orală (1), lectură (2), redactare (3), elemente de construcție a comunicării (4) și elemente de interculturalitate (5).
3. Competențele generale ale programei pentru clasa a IX-a au la bază primele patru competențe generale dezvoltate în gimnaziu (aceasta pentru că la nivel de competențe generale, programa actuală de gimnaziu nu diferă foarte mult de cea anterioară). Astfel, competența 1 (*Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare*) valorifică patru competențe generale structurate în clasele V – VIII, care aveau în vedere receptarea și producerea textului oral sau scris (1. *Participarea la interacțiuni*

verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral; 2. Receptarea textului scris de diverse tipuri; 3. Redactarea textului scris de diverse tipuri, 4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise); competența generală 2 (Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare) valorifică, de asemenea, competențele generale ce vizează receptarea textelor (1 și 2), iar competența generală 3 (Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare) se construiește pornind de la competențele 1 și 3.

4. O noutate față de vechea programă de gimnaziu și care nu se regăsește în mod explicit în programa școlară pentru clasa a IX-a o reprezintă competența cu numărul 5, care vizează *exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional*. Ea va fi, însă, valorificată prin infuzarea curriculumului cu elemente ce țin de educația interculturală, în activitățile didactice din fiecare domeniu de conținut, mai ales că în seria valorilor și atitudinilor ce vor fi dezvoltate în clasa a IX-a se regăsește și *dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală*.

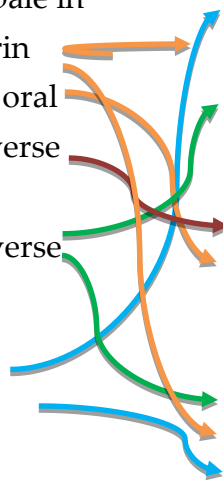
Tabelul care urmează surprinde conexiunile care se pot realiza între competențele generale din programa de gimnaziu și programa școlară pentru clasa a IX-a.

Clasele V – VIII

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare, prin receptarea și producerea textului oral
2. Receptarea textului scris de diverse tipuri
3. Redactarea textului scris de diverse tipuri
4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise
5. *Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional*

Clasa a IX-a

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare
3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențele generale și valorile și atitudinile formulate în *Programa școlară pentru limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, aprobată prin OMECI nr. 5099/09.09.2009* vor sta la baza demersului vostru în acest an școlar.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare
3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

VALORI ȘI ATITUDINI

- Cultivarea interesului pentru lectură și a plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii
- Stimularea gândirii autonome, reflexive și critice în raport cu diversele mesaje receptate
- Formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii române
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de comunicare și a încrederii în propriile abilități de comunicare
- Abordarea flexibilă și tolerantă a opiniilor și a argumentelor celorlalți
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de limba maternă și recunoașterea rolului acesteia pentru dezvoltarea personală și îmbogățirea orizontului cultural
- Dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală

Știți care sunt domeniile de conținut și temele generale care au permis structurarea, în gimnaziu, a celor cinci competențe?

Dacă ai predat la gimnaziu și ai aplicat noua programă, lucrurile sunt clare, dar nu în toate unitățile de învățământ există clase pentru toate ciclurile curriculare. De exemplu, să ne gândim la un profesor, care predă la o unitate de învățământ în care există doar clase pentru ciclul inferior și superior al liceului. A auzit de modificarea programei pentru gimnaziu, dar nu a avut timpul necesar să facă o lectură aprofundată a acesteia și, în noul an școlar, va primi în încadrare, două clase de a IX-a. Firește, este important să știe ce conținuturi au parcurs elevii în gimnaziu. Pentru toți profesorii aflați în aceeași situație, facem o sinteză a acestor conținuturi, pe domeniile cărora le-au fost asociate.

Înainte de aceasta, este bine să știi că programa pentru clasele V – VIII a fost organizată pe cinci domenii de conținut, iar în fiecare an textele abordate s-au circumscris unei teme generale.

Accesează programa școlară pentru disciplina limba și literatura română pentru clasele V – VIII, aprobată prin OMEN nr. 3393 / 28.02.2017.

Cinci domenii de conținut și organizare tematică la gimnaziu.

Domenii de conținut

1. Comunicare orală
2. Lectură
3. Redactare
4. Elemente de construcție a comunicării
5. Elemente de interculturalitate

Temele generale

Clasa a V-a	Eu și universul meu familiar
Clasa a VI-a	Eu și lumea din jurul meu
Clasa a VII-a	Orizonturile lumii și ale cunoașterii
Clasa a VIII-a	Reflecții asupra lumii

Cu ce conținuturi sunt familiarizați elevii care au terminat clasa a VIII-a?

În tabelul de mai jos am sintetizat toate conținuturile existente în programele de gimnaziu, pe cele cinci domenii. Vei vedea că achizițiile lor sunt/ar trebui să fie impresionante, dar nu trebuie să uiți că mereu există o diferență între curriculumul recomandat, curriculumul predat și cel atins.

Comunicare orală

- Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător
- Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea interlocutorilor, cunoștințele comune legate de tema discuției
- Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt)
- Principii de interacțiune: negocierea semnificației (cantitatea, calitatea, relevanța și maniera transmiterii informației) și negocierea relației cu interlocutorul (politețea)
- Dicția, importanța ei în interacțiunile verbale
- Unitățile comunicării: actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara etc.); perechile de adiacență (întrebare-răspuns, invitație – acceptarea/refuzarea invitației, reproș – acceptarea/refuzul reproșului, a face un compliment – a răspunde la un compliment etc.)
- Performarea actelor de limbaj: relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj
- Elemente paraverbale (intensitate vocală, intonație, tempoul vorbirii) și nonverbale (mimică, poziții corporale, contact vizual). Elementele nonverbale și paraverbale ca mărci ale personalității individului
- Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat
- Elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă, exemplu)
- Argumentare și persuasiune. Apelul la argumente raționale (fapte, exemple,

dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale). Forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii, mărturii, concepții personale, idei preconcepute).

Structura textului argumentativ

- Comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv
- Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu, parafrizare, informații implicite, rezumare, clasificare, reformulare, repetare, conectori pragmatici, distincția dintre fapt și opinie, compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative
- Strategii de ascultare activă: ascultarea atentă a interlocutorului fără a-l întrerupe, reținerea corectă a informațiilor, întrebări de clarificare, reformularea unui pasaj, verificarea gradului de înțelegere a mesajului prin formularea unor întrebări de clarificare, de reformulare, înțelegerea în context a punctului de vedere exprimat de interlocutor și evaluarea celor spuse de interlocutor, prin raportarea la ceea ce știe elevul sau în relație cu propriile opinii; focalizarea interesului asupra punctului de vedere al celuilalt și evitarea focalizării pe propriul punct de vedere; recapitularea ideilor exprimate de interlocutor; confirmarea prin mijloace nonverbale sau paraverbale a atenției acordate interlocutorului, semnale nonverbale de încurajare
- Atitudini comunicative: atenție, empatie, interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup, respect, toleranță, flexibilitate, asertivitate, disponibilitate la negociere, folosire inteligentă emoțională în negocierea unor puncte de vedere
- Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor; recunoașterea emoțiilor interlocutorului; modificarea conturului intonațional și a mărcilor prozodice pentru a transmite emoții
- Tracul comunicativ. Strategii de gestionare a tracului comunicativ

Lectură

- Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ, argumentativ, dialogat
 - Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă
 - Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei
 - Textul narativ
 - Narativul literar (în proză, în versuri). Instanțele comunicării narative: autor, narator, personaj. Mijloace de caracterizare a personajului. Timp spațiu, acțiune. Momentele subiectului/etapele acțiunii. Narațiunea la persoana a III-a și la

persoana I

- Narativul nonliterar. Acțiune, participanți, timp, spațiu
- Narativul în texte multimodale (text și imagine – banda desenată)

- Textul descriptiv literar - în proză, în versuri; textul descriptiv nonliterar)
- Textul explicativ
- Textul argumentativ
- Dialogul în textul literar și nonliterar (interviul). Dialogul în textul scris și în spectacol
- Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ)

– Textul epic

– Textul dramatic și arta spectacolului. Autor, personaj dramatic. Rolul indicațiilor scenice. Rolul dialogului. Actori, decor costume, lumini, muzică

– Textul liric. Exprimarea emoțiilor și sentimentelor

– Versificație: rima, strofa, măsura versurilor, ritmul (intuitiv)

– Texte continue, discontinue, multimodale

– Strategii de comprehensiune: inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.), predicții, împărtășirea impresiilor de lectură, reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriu univers cognitiv și afectiv, reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic, compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii

– Strategii de interpretare: răspuns afectiv, discutarea mesajului/mesajelor textului, discuții pe marginea textelor citite și despre semnificația lor; interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparația, epitetul, enumerația, repetiția, metafora, aliterația, hiperbola, antiteza); interpretări multiple; argumentarea punctelor de vedere

– Interese și atitudini față de lectură

– Monitorizarea și evaluarea propriei lecturi

Redactare

– Etapele scrierii (generarea ideilor, planificare, scriere): descoperirea unor subiecte din universul familiar, restrângerea unor teme la aspecte particulare, încadrarea în subiect, planul textului, redactarea ciornei și a lucrării pe baza planului, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile, corectarea greșelilor de literă, ortografie și punctuație, prezentarea textului în fața unui public, evaluarea feedbackului primit, integrarea sugestiilor într-o nouă formă a textului sau în textele viitoare)

- Prezentarea textului:
- Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei. Rezumatul. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă. Caracterizarea personajului. Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor
- Tipare/structuri textuale de structurare a ideilor: (secvențe de tip) narativ, descriptiv, explicativ, narativ-descriptiv (prezentarea unui proces ca succesiune de etape), dialogat, argumentativ (comparație, analogie, pro-contra; ordinea argumentelor în textul argumentativ)
- Adecvarea la temă
- Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; integrarea părților
- Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație, proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională, originalitate, naturalețe, eufonie, varietate, concizie,
- Prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; inserarea unor desene, grafice, fotografii, scheme, tabele corelate cu conținutul textului, elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte (organizare unui text în funcție de situația de comunicare, comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unor emoții – bucurie, uimire, frică, caracterizarea personajului); grafica textului ca modalitate de a capta atenția publicului
- Elemente auxiliare în scriere (paranteze, sublinieri)
- Alte aspecte: redactarea de mână, redactarea computerizată
- Etica redactării: originalitatea

Elemente de construcție a comunicării

Gramatică

- Enunțul. Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative. Enunțuri eliptice. Norme de punctuație
- Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată. Propoziția afirmativă. Propoziția negativă
- Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune. Conjuncții coordonatoare. Subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative. Norme de punctuație
- Construcții sintactice: construcții active/construcții pasive cu verbul *a fi*; construcții impersonale; construcții cu pronume reflexive; construcții incidente; construcții concesive și condiționale
- Apozitia. Norme de punctuație
- Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă, completiva indirectă și prepozițională, circumstanțiala de loc, de timp, de mod,

cauzala, finala

– Predicatul verbal. Predicatul nominal. Numele predicativ. Acordul numelui predicativ

– Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles). Acordul predicatului cu subiectul

– Atributul

– Complementul: complementul direct, complementul indirect în dativ și complementul prepozițional; circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc, circumstanțialul de cauză, circumstanțialul de scop.

Topica în propoziție. Norme de punctuație

– Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale (indicativul și imperativul, conjunctivul și condiționalul-optativ) și timpurile lor. Timpuri simple și compuse. Structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*). Verbe copulative (*a fi, a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna*). Forme verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul. Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale.

Posibilități combinatorii ale verbului

– Substantivul: genul, numărul, cazul. Tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective. Articolul genitival. Punctuația vocativului. Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic. Posibilități combinatorii ale substantivului. Categoria determinării: articolul (hotărât, nehotărât). Posibilități combinatorii ale substantivului. Prepoziția

– Pronumele. Tipuri de pronume: pronumele personal, personal de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul; flexiunea cazuală). Pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal). Posibilități combinatorii ale pronumelui. Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente. Aspecte ortografice. Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ. Folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ și nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire. Pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție. Posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale

– Adjectivul. Gradele de comparație. Articolul demonstrativ. Acordul adjectivului cu substantivul. Topica adjectivului. Adjectivul participial. Posibilități combinatorii ale adjectivului

– Adverbul. Tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc). Gradele de comparație

– Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Aspecte normative. Posibilități

combinatorii ale numeralului

– Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă

Ortoepie și ortografie

– Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dictionarul. Articolul de dictionar

– Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală. Corespondența sunet-literă. Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat

– Silaba. Despărțirea în silabe (principiul fonetic)

– Accentul. Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă

– Scrierea și pronunția cuvintelor de origine străină, conținând foneme nespecifice limbii române

Vocabular

– Cuvântul, unitate de bază a vocabularului: formă și sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat). Rolul contextului în crearea sensului

– Categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice

– Confuzii paronimice. Pleonasmul

– Câmpul lexical

– Mijloace de îmbogățire a vocabularului: interne (derivarea, compunerea, conversiunea); externe –împrumuturi lexicale. Cuvânt de bază și cuvânt derivat. Familia lexicală

– Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse

Variație stilistică

– Limba standard. Normă și abatere. Limba vorbită și limba scrisă. Selecția lexicală în limba vorbită și în limba scrisă

– Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp

– Limbaj popular. Variație regională a limbii. Variații de registru. Jargonul, argoul. Limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare). Termeni științifici

– Valori stilistice ale diminutivelor

– Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor

Elemente de interculturalitate

– Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică

– Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală

– Modele comportamentale în legende greco-romane

– Elemente de mitologie românească

- Valori etice în legendele popoarelor
- Valori ale culturii populare în spațiul românesc
- Limba română în Europa: comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni
- Despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României
- Modele comportamentale în textele literaturii universale
- Contacte culturale
- Relații culturale constructive. Noi și ceilalți
- Valori culturale românești în lume

Ai primit la încadrare o clasă de a IX-a. Trebuie să armonizezi programa.

Vei vedea că sunt conținuturi vehiculate de vechea programă de gimnaziu care a stat la baza celei pentru clasa a IX-a și care nu se regăsesc în programa nouă de gimnaziu. De asemenea, sunt conținuturi noi în programa de gimnaziu aflată în uz. Ceea ce trebuie să faci este să armonizezi programa pentru clasa a IX-a cu programa de gimnaziu. Cum? În tabelul care urmează îți propunem o modalitate de armonizare.

Scanează-mă!

Accesează programa școlară pentru disciplina limba și literatura română pentru clasa a IX-a, aprobată prin OMECI nr. 5099/09.09.2009

Programa școlară pentru limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, aprobată prin OMECI nr. 5099/09.09.2009

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi	Armonizări
1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea	<ul style="list-style-type: none"> • niveluri ale receptării textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal 	<p>De avut în vedere textele continue, discontinue și multimodale.</p> <p>De avut în vedere discriminarea dintre fapt și</p>

diverselor texte	<ul style="list-style-type: none"> • texte ficționale; texte nonficționale: memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative sau științifice, argumentative 	<p>opinie.</p> <p>Textul jurnalistic: știrea, interviul</p> <p>Reclama</p>
1.2. Identificarea elementelor specifice din structura unor tipuri textuale studiate	<ul style="list-style-type: none"> • rolul verbelor în narațiuni • rolul adjectivelor în descriere • rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog • tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ 	<p>Elevii sunt familiarizați cu tiparele/structurile textuale: explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ.</p> <p>De valorificat tiparul explicativ, inexistent în programa pentru clasa a IX-a, dar abordat în gimnaziu.</p>
1.3. Exprimarea orală sau în scris a propriilor reacții și opinii privind textele receptate	<ul style="list-style-type: none"> • exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor față de texte literare și nonliterare, față de filme văzute (monolog, dialog) • exprimarea în scris a reacțiilor și a opiniilor față de texte literare și nonliterare, față de filme văzute (jurnal de lectură, eseu structurat, eseu liber etc.) 	<p>De avut în vedere textele continue, discontinue și multimodale</p>
1.4. Redactarea unor texte diverse	<ul style="list-style-type: none"> • relatarea unei experiențe personale, descriere, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, povestire*, fișe de lectură, referat; știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială, formulare tipizate 	<p>De avut în vedere modalitățile de exprimare a preferințelor și a opiniilor</p>
1.5. Utilizarea corectă și adecvată a formelor exprimării orale și scrise	<ul style="list-style-type: none"> • normele limbii literare la toate nivelurile (fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual) • reguli și tehnici de construire a monologului (povestire/ relatare 	<p>De avut în vedere actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara) și performarea actelor de limbaj (relația</p>

în diverse situații de comunicare	<p>orală, descriere orală, argumentare orală)</p> <ul style="list-style-type: none"> • reguli și tehnici de construire a dialogului (conversație, discuție argumentativă) • rolul elementelor verbale, paraverbale și nonverbale în comunicarea orală 	dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj)
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare		
2.1. Aplicarea unor tehnici vizând înțelegerea textelor literare sau nonliterare	<ul style="list-style-type: none"> • stabilirea ideilor principale • rezumarea • identificarea câmpurilor semantice dominante dintr-un text 	<p>A se avea în vedere că elevii au exersat în gimnaziu strategii de comprehensiune și interpretare.</p> <p>A se asocia cu ideile principale și cuvântul-cheie.</p> <p>A se avea în vedere și textul multimodal.</p>
2.2. Identificarea temei textelor propuse pentru studiu	<ul style="list-style-type: none"> • temă, motiv, viziune despre lume • relații tematice între textele pentru studiu din clasa a IX-a și texte studiate în gimnaziu 	<p>Elevii utilizează încă din clasa a V-a conceptul de temă.</p> <p>Motivul literar și viziunea despre lume sunt conținuturi noi.</p>
2.3. Compararea ideilor și atitudinilor diferite în dezvoltarea aceleiași teme literare	<ul style="list-style-type: none"> • modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare (aparținând unor genuri sau epoci diferite sau unor arii culturale diferite) 	<p>În programa de gimnaziu în uz s-a renunțat la abordarea genurilor și speciilor literare, prin urmare nu se va mai discuta despre genuri și specii, ci despre tipuri de texte: texte epice, lirice și dramatice.</p>
2.4. Analizarea	<ul style="list-style-type: none"> • componente structurale și expresive (elemente de construcție 	A se avea în vedere conținuturile sintetizate

<p>componentelor structurale și expresive ale textelor literare studiate și discutarea rolului acestora în tratarea temelor</p>	<p>a subiectului și a personajelor în texte epice; simboluri centrale în texte lirice; elemente de versificație, figuri de stil)</p>	<p>din programa de gimnaziu.</p>
<p>2.5. Compararea trăsăturilor definitorii ale comunicării în texte ficționale și nonficționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr • scopul comunicării (informare, delectare, divertisment etc.) • reacțiile receptorului (cititor, ascultător) • „eu ficțional” și „eu real”, text ficțional și text nonficțional 	<p>De valorificat strategiile de interpretare exersate în gimnaziu.</p>
<p>2.6. Aplicarea conceptelor de specialitate în analiza și discutarea textelor literare studiate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • genuri literare (epic, liric, dramatic) • autor, narator, eu liric, cititor; • moduri de expunere • narațiunea (narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; momentele subiectului; timpul și spațiul în narațiune) • descrierea (portretul literar, tabloul) • dialogul (mijloc de caracterizare a personajelor) • personajul (caracterizarea personajului, portretul fizic și portretul moral) • figuri de stil (personificare, comparație, enumerație, repetiție, epitet, hiperbolă, antiteză, metaforă, 	<p>A se avea în vedere conținuturile sintetizate din programa de gimnaziu. Este necesară renunțarea la conceptul de <i>gen literar</i> sau, eventual, explicarea acestuia.</p> <p>Eul liric nu este un concept cu care elevii sunt familiarizați. În programa de gimnaziu nu există, iar pentru instanța comunicării lirice s-a folosit, de regulă, termenul de <i>voce lirică</i>.</p> <p>Modurile de expunere nu există în programa de gimnaziu. Se va avea în</p>

	alegorie, inversiune)	vedere folosirea conceptelor de tipare/structuri textuale. Se poate folosi și conceptul de <i>etapele acțiunii</i> . Elevii sunt familiarizați cu <i>aliterația</i> , dar nu au studiat <i>alegoria</i> și <i>inversiunea</i> .
2.7. Compararea limbajului cinematografic cu acela al textului scris	raportul text-imagie limbajul cinematografic, limbajul literaturii (materialul de expresie specific, posibilități de prelucrare a acestuia, impact asupra publicului) concepte specifice cinematografiei: regie, scenariu, imagine, coloană sonoră, interpretare actoricească • cronica de film*	Produsul cinematografic va fi abordat ca text multimodal. Este posibil ca elevii să fi redactat deja cronici de film (în clasa a VIII-a).
3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare		
3.1. Identificarea structurilor argumentative într-un text dat	construcția textului argumentativ rolul conectorilor în argumentare	Elevii au exersat în gimnaziu receptarea și producerea textelor argumentative, orale sau scrise: elemente specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă, exemplu); argumentare și persuasiune; apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale); forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii,

		mărturii, concepții personale, idei preconcepute), structura textului argumentativ, comportamente nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv; tehnici de argumentare (comparație, analogie, pro-contra); ordinea argumentelor în textul argumentativ
3.2. Identificarea elementelor dintr-un text care confirmă sau infirmă o opinie privitoare la textul respectiv	textul critic în raport cu textul discutat	Conținut nou
3.3. Argumentare a unui punct de vedere privind textele studiate	tehnica argumentării discurs argumentativ oral și scris	Vezi detalierile de la competența specifică 3.1.

În clasa a IX-a actualizăm conținuturile din gimnaziu și consolidăm competențele.

Cum ne raportăm la recomandările privind conținuturile învățării?

În capitolul intitulat *Recomandări privind conținuturile învățării* se fac câteva precizări referitoare la domeniile de conținut, la modulele propuse, la numărul de texte ce pot fi abordate și la numărul de ore alocate disciplinei.

Dacă sunt recomandări, ne raportăm la ele, dar nu sunt literă de lege.

Domeniul I. Literatură

Structura modulară a domeniului *Literatură* îți permite să cauți soluțiile cele mai bune pentru organizarea parcursului didactic (modalitatea de corelare a conținuturilor, ordinea abordării acestora, structurarea unităților didactice), prin urmare nu este nicio problemă dacă planificarea ta diferă de cea unui alt profesor. Programa școlară îți oferă autonomie și trebuie să profiți de acest fapt.

În programa pentru clasa a IX-a, pentru domeniul *Literatură* există trei module, pentru fiecare dintre acestea recomandându-se un număr minimal de texte și creații artistice, în funcție de numărul de ore alocat disciplinei, conform planului-cadru.

Modulul din domeniul <i>Literatură</i>	Număr minimal de texte recomandate pentru	
	profilurile și specializările cu 3 ore pe săptămână (în trunchiul comun)	pentru profilurile și specializările care au alocată în plus câte o oră pe săptămână în curriculum diferențiat (CD)
Modulul 1. Ficțiunea literară	8	10
Modulul 2. Ficțiune și realitate	4	5
Modulul 3. Literatură și alte arte (film)	1	2

Pentru studiul aprofundat al fiecărei teme pentru care ai optat, ai libertatea de a propune mai mult de două texte literare, astfel că poți extinde la 10 numărul minim al operelor literare studiate. Îți recomandăm ca, între textele sau filmele selectate, să fie incluse și creații din literatura universală sau filme aparținând cinematografilei universale. În alegerea textelor și filmelor, ține cont de următoarele criterii:

- accesibilitatea în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale și culturale a elevilor;
- atractivitatea;
- valoarea;
- varietatea autorilor selectați;
- volumul de lecturi propuse pe parcursul întregului an școlar în raport cu timpul disponibil.

Teme propuse:

La alegere: *Adolescența* sau *Joc și joacă*

La alegere: *Familia* sau *Școala*

La alegere: *Iubirea* sau *Scene din viața de ieri și de azi*

La alegere: *Aventura, călătorie* sau *Lumi fantastice* (inclusiv SF)

La alegere: *Confruntări etice și civice* sau *Personalități, exemple, modele* (A cincea temă se adresează doar claselor cărora le este atribuită, prin planul-cadru, o oră de curriculum diferențiat).

Domeniul I. LITERATURĂ

1. Ficțiunea literară	2. Ficțiune și realitate	3. Literatură și alte arte: literatură și cinematografie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se recomandă studierea unor grupaje tematice, urmărind tratarea diferită a unor teme literare din diverse puncte de vedere. ▪ În studiul acestor grupaje tematice se vor actualiza și consolida conceptele de teorie literară dobândite în gimnaziu, conform programei aplicate elevilor care au finalizat cursurile clasei a VIII-a în anul școlar 2020 – 2021. ▪ Profesorii vor propune elevilor discuții de relaționare a operelor studiate în acest an cu textele studiate în gimnaziu. ▪ Se recomandă familiarizarea elevilor cu o serie de concepte noi de estetică, de teorie literară și de stilistică: motiv, viziune despre lume, procedeu artistic. ▪ Se vor studia, integral sau fragmentar, cel puțin două texte literare pentru fiecare temă, de preferință din epoci diferite, în proză și în versuri, epice, lirice și dramatice, inclusiv texte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se recomandă studiul unor texte care nu aparțin domeniului ficțiunii literare, legate tematic de textele literare de la modulul 1. ▪ Se va urmări cu prioritate sesizarea diferențelor privitoare la scopul comunicării, la situația de comunicare, la ceea ce se comunică și la reacția receptorului. ▪ Textele selectate vor face parte din următoarele categorii: <ul style="list-style-type: none"> • texte memorialistice • texte epistolare • texte jurnalistice • texte științifice sau juridic-administrative • texte argumentative ▪ Pentru sugestii privind textele care pot fi propuse pentru studiu la fiecare temă, vezi <i>Anexa</i> din programa pentru clasa a IX-a. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se recomandă studiul unor creații cinematografice, în vederea sesizării relațiilor dintre literatură și alte limbaje artistice. În școlile care nu au dotare tehnică pentru vizionarea unor filme la clasă, profesorii pot recomanda elevilor vizionarea unor filme din programele de televiziune, urmând ca acestea să fie discutate în clasă, la orele de limba și literatura română. ▪ Se vor discuta următoarele noțiuni de artă cinematografică: <i>scenariu, regie, imagine, coloană sonoră, interpretare actoricească</i>. ▪ Filmele ar trebui să fie alese astfel încât să poată fi corelate cu grupajele tematice de la modulul 1.

<p>multimodale (benzi desenate, romane grafice).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel puțin jumătate dintre textele literare propuse pentru studiu vor fi selectate din opera scriitorilor canonici. ▪ Pentru sugestii privind textele care pot fi propuse pentru studiu la fiecare temă, vezi <i>Anexa</i> din programa pentru clasa a IX-a. 		
---	--	--

II. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Studiul limbii române se axează pe două coordonate principale: (a) *normativă* și (b) *funcțională*, având ca obiectiv formarea la elevi a unor deprinderi de a folosi limba română corect, adecvat și eficient în producerea și receptarea textelor orale și scrise.

Abordarea conținuturilor propuse se va face în ordinea aleasă de tine, integrându-le acolo unde consideri că sunt eficiente din punct de vedere didactic. Se recomandă, pentru studiul limbii române, folosirea, de preferință, a textelor selectate pentru domeniul *Literatură*.

Se vor actualiza și consolida noțiunile de fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă și stilistică dobândite în gimnaziu, conform programei pentru clasele V-VIII.

Aspectele teoretice vor fi reduse la strictul necesar, în favoarea aplicațiilor practice.

Producerea mesajelor orale și scrise	Receptarea mesajelor orale și scrise
<p>Exprimarea orală (dialog, monolog) și scrisă (tipuri de texte, etapele redactării, reguli generale în redactare)</p>	<p>Receptarea diverselor tipuri de mesaje (componentele și funcțiile actului de comunicare, informația verbală în mass-media, factori care înlesnesc sau perturbă receptarea, principiile ascultării active)</p>
<p>Niveluri de constituire a mesajului (fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-sematic, stilistico-</p>	<p>Nivelurile receptării (fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-sematic, stilistico-textual, nonverbal și</p>

Cum îți proiectezi demersul didactic?

După cum știi, proiectarea demersului didactic presupune trei etape:

- lectura personalizată a programelor școlare;
- planificarea calendaristică;
- planificarea secvențială a unității de învățare.

Cum îți vei proiecta demersul didactic pentru clasa a IX-a, în anul școlar 2021 – 2022? Cum ai făcut-o și până acum, doar că vei avea în vedere armonizarea celor două programe (programa pentru clasele V – VIII și programa pentru clasa a IX-a) și rezultatele evaluării inițiale. Planificările au valoare orientativă, iar modificările care pot interveni în timpul anului școlar (din diverse motive) vor fi consemnate în rubrica *Observații*.

Îți oferim mai jos un model de planificare calendaristică și un model de proiectare a unei unități de învățare.

A. Planificarea calendaristică

Când începi să elaborezi planificarea calendaristică, asigură-te că ai la îndemână:

- un calendar pentru anul școlar 2021 – 2022;
- O.M.E. nr. 3243/2021 din 5 februarie 2021 privind structura anului școlar 2021 – 2022;
- programele școlare necesare (pentru clasele V – VIII și pentru clasa a IX-a).

Accesează O.M.E. nr. 3243/2021 din 5 februarie 2021 privind structura anului școlar 2021 – 2022.

Îți recomandăm parcurgerea următorilor pași:

- calculează numărul de ore alocate în fiecare semestru clasei/claselor de a IX-a la care predai, conform planului-cadru și structurii anului școlar (de exemplu, semestrul I are 14 săptămâni, prin urmare, dacă predai la o clasă care are conform planului-cadru 3 ore pe săptămână vei avea la dispoziție 42 de ore, iar dacă ai pe lângă trunchiul comun și curriculum diferențiat, deci 4 ore pe săptămână, vei avea la dispoziție 56 de ore);
- ia în considerare orele necesare evaluării inițiale, prezentării programei, familiarizării cu clasa și evaluării semestriale (tezei), în cazul în care aceasta

- se va susține în anul școlar 2021 – 2022, pe care le vei scădea din numărul de ore pe care îl ai la îndemână în fiecare semestru;
- armonizează competențele specifice din programa pentru clasa a IX-a cu conținuturile care nu se regăsesc în aceasta, dar care au fost abordate în gimnaziu;
 - decide care sunt unitățile de învățare (și conținuturile specifice, respectiv conținuturile asociate fiecăreia);
 - stabilește succesiunea parcurgerii unităților de învățare;
 - decide timpul alocat fiecărei unități.

Deși ai ales un anumit manual pentru elevii tăi, ai libertatea să îți construiești propriul demers, să alegi și alte texte/producții cinematografice, să regândești unitățile de învățare.

Planificarea calendaristică poate avea următoarea structură:

Unitățile de învățare le indică prin tema stabilită de tine.

Conținuturile le vei selecta din lista de conținuturi a programei (poți să notezi domeniile, modulele și să precizezi textele-suport).

Săptămânile le vei nota ca interval de timp.

Unități de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocat	Săptămâna	Observații
---------------------	----------------------	-------------	---------------------	-----------	------------

Competențele specifice le vei marca prin numerele corespunzătoare din programa școlară.

Numărul de ore îl stabilești tu, în funcție de nivelul de achiziții ale elevilor și de experiența ta.

Observațiile pot fi generate de modificările inerente determinate de aplicarea la clasă a programei.

Rubrica *Observații* nu ar trebui să rămână necompletată.

- Secvență de planificare calendaristică

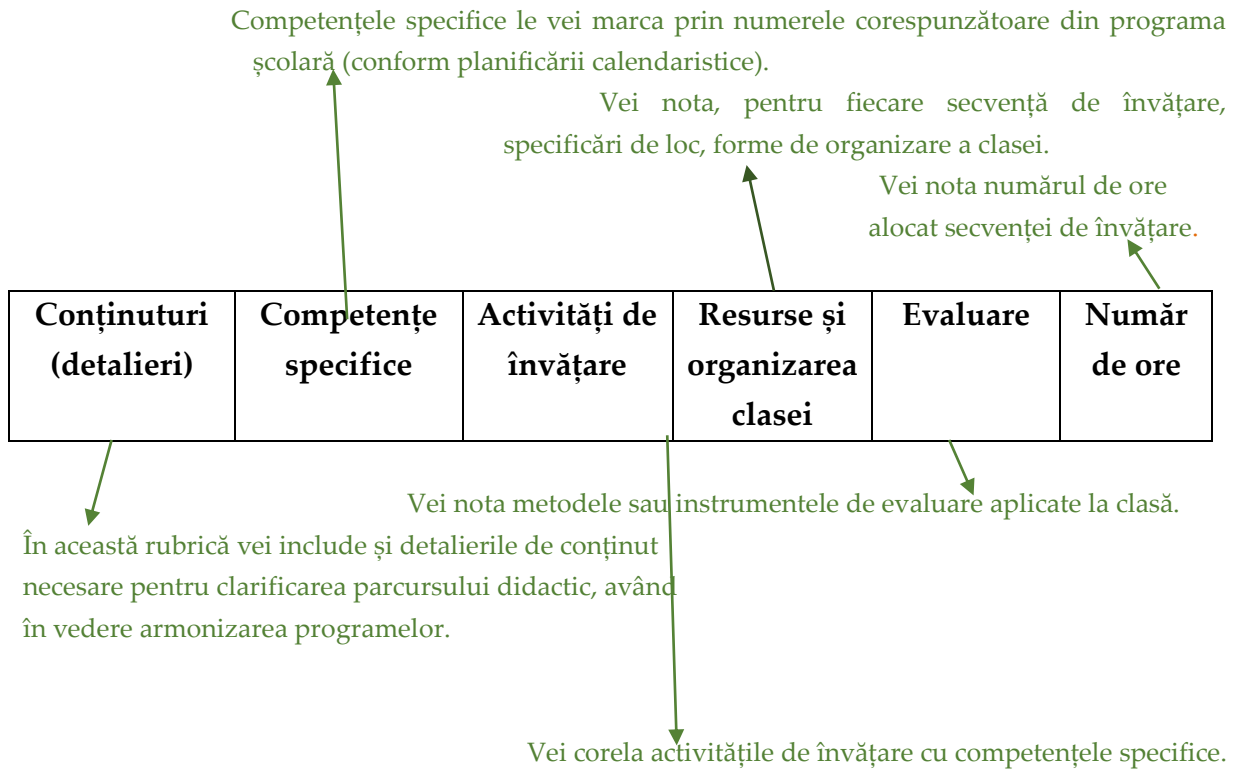
PLANIFICARE CALENDARISTICĂ

Curriculum aplicat: T.C. 3 ore + C.D. 1 oră

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. ore	Săptămâna	Observații
Joc și joacă	1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6 3.3	I. Literatură 1. Ficțiune literară <i>Prefață</i> de Tudor Arghezi <i>Erasmus sau a doua fotografie cu oameni mici</i> de M. H. Simionescu 2. Ficțiune și realitate Textul multimodal (banda desenată): <i>Red în Pasărea care a strigat „Lupul!”</i> Textul jurnalistic. Știrea Invenție și ficțiune. II. Limbă și comunicare Textul informativ Dialogul, conversația, discuția argumentativă Conversația cotidiană Jurnalul de lectură Cuvintele: forme și sensuri Evaluare	20	S2 – S6	

B. Proiectarea unei unități de învățare

Un proiect al unei unități de învățare poate avea următoarea structură:

- Secvență de planificare calendaristică
 - Proiectul unității de învățare

Conținuturi (detalieri)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare	Număr de ore
<p><i>Red în Pasărea care a strigat „Lupul!”</i></p> <p>- textul multimodal;</p> <p>- banda desenată – text narativ multimodal</p>	<p>1.1</p> <p>1.3</p> <p>2.3</p>	<p>- Exerciții de prelectură</p> <p>- Exerciții de lectură a textului narativ multimodal</p> <p>- Discuție privind impresiile elevilor după prima lectură</p> <p>- Exerciții de legături</p>	<p>Fișe cu textul</p> <p>Activitate frontală</p> <p>Activitate individuală</p> <p>Sala de clasă</p>	<p>Aprecieri</p> <p>Grila de observare sistematică a atitudinii elevilor față de învățare</p>	<p>1</p>

		interdisciplinare pentru înțelegerea textului - Exerciții de recunoaștere a componentelor textului narativ multimodal			
Textul multimodal. Semnificații	1.3	Exerciții de interpretare a textului Exerciții de exprimare a opinieii Exerciții de postlectură	Fișe Activitate individuală și frontală Sala de clasă	Aprecieri Grila de observare sistematică a atitudinii elevilor față de învățare	1

EVALUAREA INIȚIALĂ

În continuarea demersului de proiectare didactică prin adaptare la particularitățile colectivului de elevi, dar și prin armonizarea achizițiilor învățării realizate de către aceștia, o acțiune importantă este aceea a evaluării inițiale. Recomandată la începutul unui ciclu de învățământ sau al unei clase, este cu atât mai necesară în acest context ce a determinat redactarea *Reperelor metodologice*. Nu trebuie considerată de către profesor o impunere, o corvoadă (lucrări în plus de corectat), ci un demers predictiv firesc, ce urmărește stabilirea nivelului de pregătire a elevilor. În urma acestui demers, vei avea o reprezentare a potențialului de învățare al elevilor, la începutul clasei a IX-a, dar și a eventualelor conținuturi/achiziții ale învățării/competențe, în cazul cărora este necesară reluarea sau completarea. Uneori, poți constata chiar că se impune abordarea remedială. Astfel, evaluarea inițială poate permite nu doar planificarea activităților didactice, ci și elaborarea unor planuri de intervenție personalizată și realizarea unor programe diferențiate.

De regulă, evaluarea inițială se aplică înaintea oricărei recapitulări, întrucât rezultatele nu trebuie să fie denaturate de o intervenție *a priori*.

La evaluarea inițială nu se recomandă ierarhizarea elevilor, consemnarea notelor în catalog. Caută să le explici elevilor importanța evaluării, determinându-i să manifeste receptivitate și seriozitate în rezolvarea sarcinilor propuse și să o înțeleagă drept un prilej de verificare a cunoștințelor!

Dacă alegi ca evaluarea inițială să se concretizeze printr-o notă, nu o trece în catalog și nu ierarhiza elevii.

Instrumentul preferat de profesori pentru evaluarea inițială este testul scris, dar nu trebuie uitat că una dintre competențele dezvoltate elevilor este cea de comunicare orală. În cazul acestei competențe, metodele și instrumentele utilizate pot fi: conversația, discuția, dezbateră, interviul sau observația sistematică a elevului.

Cum construim un test pentru evaluarea inițială

Etape ale elaborării și aplicării testului scris pentru evaluarea inițială:

- identificarea competențelor ce vor fi evaluate și a conținuturilor reprezentative;
- formularea competențelor de evaluat;
- elaborarea matricei de specificații corespunzătoare conținuturilor și competențelor vizate;
- construirea itemilor;
- construirea testului;
- redactarea grilei/baremului de corectare;
- aplicarea probei;
- prelucrarea rezultatelor;
- stabilirea activităților ameliorative.

Îți propunem, mai departe, un model de evaluare inițială, pe care să îl ai drept reper în construirea propriei formule de test, luând în considerare învățarea din gimnaziu, în contextul progresiei competențelor specifice din programa școlară, dar și al celor vizate de evaluarea națională.

O matrice simplificată a testului propus este următoarea:

Număr item	Competența specifică de evaluat	Conținuturi evaluate
1	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	Spațiul acțiunii
2	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	Strategii de comprehensiune
3	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	Strategii de comprehensiune
4	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de	Strategii de

	comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	comprehensiune
5	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	Strategii de comprehensiune
6	4.1. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative	Cuvântul și contextul. Sinonime
7	4.1. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru înțelegere corectă și exprimare nuanțată a intențiilor comunicative	Verbul. Timpurile indicativului
8	4.4. Valorificarea relației dintre normă, abatere și uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare	Acordul adjectivului cu substantivul. Flexiunea verbului. Forme verbale impersonale (gerunziul)
9	2.1. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale	Tipare textuale de structurare a ideilor (tiparul descriptiv)
10	2.2. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii	Strategii de comprehensiune (compararea a două texte sub aspectul conținutului și al structurii)
11	3.1. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la textele citite	Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor
12	3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte pentru a fi prezentate în fața unui public sau/și pentru a fi publicate 4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice (analiză, sinteză, generalizare și abstractizare), prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba română literară, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții	Etapele scrierii Tipare textuale de structurare a ideilor Organizarea coerentă a textului

MODEL DE EVALUARE ÎNȚIALĂ

(comună tuturor elevilor de clasa a IX-a, indiferent de filieră, profil, specializare)

Toate subiectele sunt obligatorii.

Se acordă zece puncte din oficiu.

Timpul de lucru efectiv este de 50 de minute.

Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a răspunde la cerințele formulate.

Textul 1

Spectacolul se încheiase, însă copilul nu se îndura să plece. Se apropiase binișor de mica scenă pe care scamatorul zăbovea. Punea pe rând în sacul fermecat bagheta argintie din care mai-nainte scosese o eșarfă purpurie, apoi pachetul magic cu cărți de joc care, la o fluturare-a mâinii, se prefăcea în rotocol de fum, cutia mov de unde el ivise întâi un porumbel, apoi un iepuraș, iar la sfârșit o mică dansatoare. Lumea din jur se tot rărise, atrasă de miresmele îmbietoare venind de pe tarabele cu bunătăți multicolore ale atât de așteptatului Târg de Rusalii. În clipa când bătrânul se pregătea să-și scoată mantia lucitoare, copilul spuse încet, mai mult ca pentru sine:

— Aș vrea și eu să-ntreb ceva...

Deși vorbise doar în șoaptă, pe zgomotul de fond tot mai năvalnic, ca prin minune scamatorul îl auzi și se întoarse către el c-un zâmbet:

— Ochi și urechi sunt numai pentru tine. Ce-ți dorești?

Copilul bâigui c-un nod în gât:

— Mi-ar trebui numaidecât un prieten... însă un prieten nevăzut, pe care numai eu să-l știu și să îl chem când mă simt singur.

Bătrânul îl privi cu luare-aminte. Apoi își ridică jobenul de pe scaun, îl clătină ușor în aer și scoase dinăuntru un abur subțirel, puțin albastru. Îl apucă-ntre degete cu grijă și i-l dădu copilului în mână.

— E mult mai mult decât visezi ce-ți dau acum, zise cu glas de taină scamatorul, pentru că poate lua orice înfățișare, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.

— Și după ce l-aș recunoaște? se înfioră copilul, cu sufletul la gură.

— Nu ai decât să îl întrebi în gând: *ești tu?* și el îți va răspunde tot așa.

— Ce bine! se însenină copilul, dar imediat îl încolți iar teama, căci aburul se risipise și-avea din nou aceeași mână goală.

— Nu te neliniști că nu-l mai vezi, grăi bătrânul. Nu ți-ai dorit un prieten știut numai de tine? Ai vrea să te întrebe toată lumea de ce ții între degete un abur, iar dacă spui ori taci chitic, s-ajungi în paza unui doctor?

— Așa e! tresări copilul. Nu trebuie să dăm de bănuit.

— Du-te cu inima ușoară, căci ai ales din toate câte am cel mai bun dar.

— De ce-i atât de bun? îl iscodi copilul.

— Pentru că e un dar de viață lungă, mai spuse enigmatic scamatorul. [...]

Plecase de la școală mai devreme, căci terminase primul din clasă compoziția pe tema „Cum să parcurgem un manual”. El își imaginase-n scris chiar scena în care se grăbea să îl apuce, însă coperta brusc scosese niște țepi și-ntr-un minut întreaga carte se prefăcuse-ntr-un arici. Cu neputință îi era s-o țină-n mână. Dacă aș fi în locul ei, scria copilul mai departe, nici mie, cred, nu mi-ar plăcea să fiu trântit de colo-colo, să mi se-ndoaie pagina la colțuri ori să am pete peste tot. Cum s-o-mblânzească? se-ntrebase. Cum să o roage să îl lase numai puțin să o deschidă? Cuvintele-i veneau fără oprire, stârnite de mirajul fanteziei. Așa că își închipuise cum începuse să dezmierde unul din țepii cei mai mici, din partea dreaptă, gândindu-se că poate astfel manualul se va liniști. Într-adevăr, sub delicata mângâiere, cartea prinse curaj și se destinse, vârându-și țepii înăuntru. De-ar fi dorit până la urmă, i-ar fi permis s-o răsfoiască, însă copilul șovăia, cuprins de milă. El încheiase compoziția cu ideea că manualul era atât de istovit, c-avea nevoie de-o vacanță.

Se îndreptă spre parcul care-n ceasul acela părea numai al lui. Era răcoare și pe banca de sub mesteceni nu stătea nimeni. Se așeză oftând de bucurie că pentru un răstimp era de capul lui. Pe când își cufunda privirea în verdele sclipind încă de rouă, simți în nări tot mai intens mirosul mării, ca o chemare mai întâi în șoaptă, apoi din ce în ce mai tare.

„Nu știi cum să ajung acolo singur”, își spuse sfâșiat de dorul apei și se surprinse căutând din ochi pe cineva care să îi arate drumul ori să îl poată lua cu sine. Nu după multă așteptare, văzu trecând prin apropiere un ins în haine ponosite. Ducea o undiță pe umăr.

— Mergeți să pescuiți la mare? îl întrebă sărind în calea lui.

Omul îl măsură posomorât, era cam cenușiu la-nfățișare, și-abia dădu din cap încuviințând. [...]

Poate ca să-l descurajeze, omul iuți și mai mult pasul, astfel că băiețelul trebui s-alerge în urma lui, temându-se să-l scape din ochi, pe la vreo cotitură. Drumul nu era lung, dar foarte-ntortocheat, luând-o șerpește printre uliți strâmbe, urcând și coborând niște coline care când se făceau covrig, când se lăsau ca niște cozi în despletire. După vreo treizeci de minute, le apărură înaintea dunele blonde, ondulate, iar vâjâitul apei spumegânde le cotropi-n curând auzul. Copilul se oprise cu răsufierea-ntretăiată, în timp ce călăuza se îndreptă spre dig. Nu se

întoarse nicio clipă să vadă unde poposise băiețelul, dar când ajunsese jos, în dreptul stâncii, își flutură deodată mâna, în semn de bun rămas.

Copilul se-apropie cu pași timizi de mal, simțind sub tălpi rostogolindu-se nisipul. [...]

Cu cine să se-ntoarcă? îl zgândări iar gândul și se uită în jur, doar-doar să dea de cineva. Privirea lui nu întâlnește pe nimeni, doar un cățel poznaș ieșise dintre dune și alerga spre el, gata de joacă. Dar nu-l băgă în seamă. O luă iute spre dig, nădăjduind să afle ajutor. Cățelul începu să latre, ținându-se o vreme după el, însă la urmă dispăru după o tufă de ciulini. Într-un târziu, copilul văzu un om care trăgea cu lanțul un șir de bărci din apă. După ce barcagiul izbuti să le proptească binișor în coasta dunei, copilul se opri în fața lui să-l roage. Bărbatul îl privi descumpănit. Nu-l putea duce în oraș, mai avea treabă, dar îi ceru o foaie de hârtie, pe care-i desenă tot drumul de pe plajă până unde voia copilul să ajungă.

Cu foaia-n mână, băiețelul urmă neabătut improvizata hartă și când, după mai multe meandre și suișuri, ajunsese în sfârșit în dreptul porții, i se păru că unduirea desenată pe hârtie avea ceva din aburul albastru, subțirel, pe care îl scosese din joben și i-l dăduse scamatorului. Intră-n grădină cugetând. Puse ghiozdanul la o parte-n iarbă și se-așeză în leagănul de lemn, de sub castani.

Monica Pillat, *Semnul de taină*

Textul 2

Ruxandra Cesereanu: *Ce tumulturi, ce frământări aveai ca adolescentă? Mereu mi te-am închipuit senină și luminoasă, echilibrată, dar în același timp am știut că existau anxietăți în tine, ca în noi toți. Cum te vezi acum, zărindu-te prin lupă în lumea de atunci? Ce însemna prietenia pentru tine? [...]*

Sanda Cordoș: *Draga mea, nu cred să existe prea mulți adolescenți luminoși și echilibrați. Cred că intră în definiția însăși a acestei vârste descoperirea părții neguroase sau de umbră a vieții interioare. Eu una, cel puțin, n-am făcut excepție de la regulă. Atunci au ieșit la iveală (s-au stabilizat, cumva) complexe, fizice și intelectuale, nemulțumirile legate de mine, războiul (cu faze de armistițiu, dar, pe fond, un război) pe care, într-un fel, l-am purtat mereu cu mine însămi. [...] Atunci am trăit cu mare intensitate neîncrederea în mine și în viitor, un anume rău de existență (nu știu cum să-l numesc altfel), care în timp s-au mai estompat, deși au rămas, cumva, note definitorii ale vieții mele interioare. În schimb, da, m-am dus întotdeauna cu încredere, probabil luminoasă, spre ceilalți. Oricâte dezamăgiri am avut, oamenii mi s-au părut mereu interesați. Aceasta înseamnă, firește, că prietenia însemna (și continuă să însemne) enorm pentru mine, prietenii sunt, într-un fel, frații aleși, nu? Alături de prieteni mergeam, desigur, la petreceri, sau încropeam, spontan, unele, și acelea era cele mai deosebite. [...] Una dintre*

prietenele de atunci avea o casă a bunicilor la Ciucea, ne plăcea grozav să mergem acolo și să exersăm serile lungi împreună, [...] glumele, râsul, tristețile și nemulțumirile, într-un cuvânt, cred, libertatea (e un cuvânt mare, dar consider că e potrivit).

Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu, *Poveste despre prietenie*

1. Notează trei cuvinte/sintagme care indică spațiul în care se desfășoară acțiunea din textul 1.

.....
.....
.....

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 1.

Copilul îi spune scamatorului că și-ar dori:

- a. dulciuri
- b. o cutie mov
- c. o eșarfă purpurie
- d. un prieten.

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 1.

Copilul pleacă de la școală mai devreme, deoarece:

- a. este chemat de părinți.
- b. este căutat de bunica sa.
- c. și-a terminat compunerea.
- d. și-a uitat tema acasă.

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 2.

Autoarea mărturisește că prietenii sunt:

- a. frații aleși.
- b. frații regăsiți.
- c. oameni sacri.
- d. oameni modești.

5. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia, bazându-te pe informațiile din cele două texte.

Enunțul	Corect	Incorect
Scamatorul îi spune copilului că a ales cel mai bun dar.		
Copilul își imaginează în scris că manualul se preface într-un arici.		

Copilul se întristează că este singur în parc.		
Copilul vrea să meargă la mare.		
Adolescența înseamnă descoperirea vieții interioare.		

6. Rescrie enunțul de mai jos, integrând sinonimul cuvintelor „zise”, „taină” și „înfățișare”.

— E mult mai mult decât visezi ce-ți dau acum, zise cu glas de taină scamatorul, pentru că poate lua orice înfățișare, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Selectează, din fragmentul următor, trei verbe aflate la timpuri diferite, pe care le vei preciza.

Spectacolul se încheiase, însă copilul nu se îndura să plece. Se apropiase binișor de mica scenă pe care scamatorul zăbovea.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Completează spațiile libere din textul de mai jos, reprezentând o postare pe blog a unui cititor al textului „Semnul de taină” de Monica Pillat, cu forma corectă a cuvintelor scrise între paranteze:

..... (*propriu*, numărul plural, articulat hotărât) prieteni tolerează ceea ce facem, în ciuda faptului că (*a agreea*, mod indicativ, timp prezent, forma negativă) mereu hotărârile noastre. Prietenii sunt capabili să ne înțeleagă, (*a respecta*, gerunziu) principiile care ne leagă.

9. Menționează tiparul textual identificat în fragmentul de mai jos, motivându-ți răspunsul, în minimum 30 de cuvinte, prin indicarea a două trăsături ale acestuia.

Drumul nu era lung, dar foarte-ntortocheat, luând-o șerpește printre uliți strâmbe, urcând și coborând niște coline care când se făceau covrig, când se lăsau ca niște cozi în despletire. După vreo treizeci de minute, le apărură înaintea dunele blonde, ondulate, iar

.....

.....

.....

.....

.....

Grila de evaluare

În practica școlară, există tendința ca notele de la testările care evaluează achizițiile elevilor cu care vin din clasa anterioară să fie consemnate în catalog, uitându-se faptul că testarea inițială are rol de diagnoză.

Vei observa că modelul propus de noi nu se bazează pe acordarea unor puncte pentru fiecare cerință în parte, ci pe raportarea la descriptori de nivel, de la minim la maxim, care îți vor permite să analizezi nivelul la care se situează fiecare elev.

De asemenea, competențele generale și specifice la care facem trimitere sunt cele din programa școlară de clasa a VIII-a, care se oglindesc, într-o formă sau alta, în programa actuală de clasa a IX-a.

Modelul propus se aseamănă ca structură cu cel de la Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a. Ai, însă, libertatea de a alege o altă modalitate de organizare a testării inițiale. Important este ca itemii aleși să aibă corespondență cu acele competențe existente în programa de evaluare.

GRILA DE EVALUARE A TESTULUI PROPUȘ

1. Notează trei cuvinte/sintagme care indică spațiul în care se desfășoară acțiunea din textul 1.

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Trei dintre cuvintele/sintagmele care indică spațiul sunt: „Târg de Rusalii”, „odaia”, „parcul”, „pe toată plaja” etc.

Nivel mediu:

Cuvinte/sintagme care indică spațiul sunt: Târg de Rusalii”, „parcul”.

Nivel minim:

Un cuvânt care indică spațiul este: „odaia”.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– numirea unui cuvânt/a unei sintagme care indică spațiul	– numirea a două dintre cuvintele/sintagmele care indică spațiul	– numirea a trei dintre cuvintele/sintagmele care indică spațiul –notarea cuvintelor/sintagmelor indicate între ghilimele

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 1.

Copilul îi spune scamatorului că și-ar dori:

- a. dulciuri
- b. o cutie mov
- c. o eșarfă purpurie
- d. un prieten.

Răspuns așteptat: d.

Descriptori de nivel

Maxim

– indicarea variantei d. (Copilul își dorește un prieten.)

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 1.

Copilul pleacă de la școală mai devreme, deoarece:

- a. este chemat de părinți.
- b. este căutat de bunica sa.
- c. și-a terminat compunerea.
- d. și-a uitat tema acasă.

Răspuns așteptat: c.
Descriptori de nivel
Maxim
– indicarea variantei c. (Copilul pleacă de la școală mai devreme, deoarece și-a terminat compunerea.)

<p>4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul 2.</p> <p>Autoarea mărturisește că prietenii sunt:</p> <p>a. frații aleși. b. frații regăsiți. c. oameni sacri. d. oameni modești.</p>
Răspuns așteptat: a.
Descriptori de nivel
Maxim
– indicarea variantei a. (Autoarea mărturisește că prietenii sunt frații aleși.)

5. Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili corectitudinea sau incorectitudinea acestuia, bazându-te pe informațiile din cele două texte.		
Exemple de răspunsuri așteptate:		
Nivel maxim:		
Enunțul	Corect	Incorect
Scamatorul îi spune copilului că a ales cel mai bun dar.	X	
Copilul își imaginează în scris că manualul se preface într-un arici.	X	
Copilul se întristează că este singur în parc.		X
Călăuza spre mare a băiețelului nu își ia rămas bun de la acesta.		X
Adolescența înseamnă descoperirea vieții interioare.	X	
Nivel mediu:		
Enunțul	Corect	Incorect
Scamatorul îi spune copilului că a ales cel mai bun dar.	X	
Copilul își imaginează în scris că manualul se preface într-un arici.		X
Copilul se întristează că este singur în parc.	X	
Călăuza spre mare a băiețelului nu își ia rămas bun de la acesta.		X

Adolescența înseamnă descoperirea vieții interioare.	X	
Sau		
Enunțul	Corect	Inc corect
Scamatorul îi spune copilului că a ales cel mai bun dar.	X	
Copilul își imaginează în scris că manualul se preface într-un arici.		X
Copilul se întristează că este singur în parc.	X	
Călăuza spre mare a băiețelului nu își ia rămas bun de la acesta.		X
Adolescența înseamnă descoperirea vieții interioare.	X	
Notă: Pot exista și alte variante de răspuns, care să reprezinte identificarea valorii de corectitudine/incorectitudine a trei – patru enunțuri.		
Nivel minim:		
Enunțul	Corect	Inc corect
Scamatorul îi spune copilului că a ales cel mai bun dar.		X
Copilul își imaginează în scris că manualul se preface într-un arici.		X
Copilul se întristează că este singur în parc.	X	
Călăuza spre mare a băiețelului nu își ia rămas bun de la acesta.	X	
Adolescența înseamnă descoperirea vieții interioare.	X	
Notă: Pot exista și alte variante de răspuns, care să reprezinte identificarea valorii de corectitudine/incorectitudine a unu – două enunțuri.		
Descriptori de nivel		
Minim	Mediu	Maxim
– identificarea valorii de corectitudine/incorectitudine a unu – două enunțuri	– identificarea valorii de corectitudine/incorectitudine a trei – patru enunțuri	– identificarea valorii de corectitudine/incorectitudine a celor cinci enunțuri

6. Rescrie enunțul de mai jos, integrând sinonimul cuvintelor „zise”, „taină” și „înfățișare”.
 „— E mult mai mult decât visezi ce-ți dau acum, zise cu glas de taină scamatorul, pentru că poate lua orice înfățișare, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.”

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Rescrierea enunțului dat, integrând sinonimul fiecărui cuvânt menționat, de exemplu:

— E mult mai mult decât visezi ce-ți dau acum, **spuse** cu glas de **mister** scamatorul, pentru poate lua orice **aspect**, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.

Nivel mediu:

Rescrierea enunțului dat, integrând sinonimul a două dintre cuvintele menționate, de exemplu:

– E mult mai mult decât vizezi ce-ți dau acum, **spuse** cu glas de **mister** scamatorul, pentru poate lua orice aspect, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.

Nivel minim:

Rescrierea enunțului dat, integrând sinonimul unui cuvânt menționat, de exemplu:

– E mult mai mult decât vizezi ce-ți dau acum, **spuse** cu glas de mister scamatorul, pentru poate lua orice aspect, nu doar de om, ci chiar de râu, de vânt, de arbore sau floare, iar uneori de pasăre ori găză.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– rescrierea enunțului dat, integrând un singur sinonim	– rescrierea enunțului dat, integrând două sinonime	– rescrierea corectă a enunțului dat, integrând cele trei sinonime cerute

7. Selectează, din fragmentul următor, trei verbe aflate la timpuri diferite, pe care le vei preciza.

„Spectacolul se încheiase, însă copilul nu se îndura să plece. Se apropiase binișor de mica scenă pe care scamatorul zăbovea.”

Exemple de răspunsuri așteptate:**Nivel maxim:**

Selectarea, din fragmentul dat, a trei verbe aflate la timpuri diferite, de exemplu: *se încheiase* – timp mai-mult-ca-perfect; *nu se îndura* – timp imperfect; *să plece* – timp prezent (mod conjunctiv); *se apropiase* – timp mai-mult-ca-perfect; *zăbovea* – timp imperfect.

Nivel mediu:

Selectarea, din fragmentul dat, a două verbe aflate la timpuri diferite, de exemplu: *se înserase* – timp mai-mult-ca-perfect; *stăruia* – timp imperfect etc.

Nivel minim:

Selectarea, din fragmentul dat, a unui verb aflate la timpuri diferite, de exemplu: *se înserase* – timp mai-mult-ca-perfect etc.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– selectarea unui verb	– selectarea a două verbe aflate la timpuri diferite	– selectarea a trei verbe aflate la timpuri diferite – indicarea corectă a timpului verbal

8. Completează spațiile libere din textul de mai jos, reprezentând o postare pe blog a unui cititor al textului „Semnul de taină” de Monica Pillat, cu forma corectă a cuvintelor scrise

între paranteze:

..... (*propriu*, numărul plural, articulat hotărât) prieteni tolerează ceea ce facem, în ciuda faptului că (*a agreea*, mod indicativ, timp prezent, forma negativă) mereu hotărârile noastre. Prietenii sunt capabili să ne înțeleagă, (*a respecta*, gerunziu) principiile care ne leagă.

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Completarea spațiilor libere din textul dat cu forma corectă a celor trei termeni (*proprii, nu agreează, respectând*)

Nivel mediu:

Completarea spațiilor libere din textul dat cu forma corectă a doi termeni.

Nivel minim:

Completarea spațiilor libere din textul dat cu forma corectă a unui singur termen.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– completarea cu forma corectă a unui singur termen	– completarea cu forma corectă a doi termeni	– completarea cu forma corectă a celor trei termeni

9. Menționează tiparul textual identificat în fragmentul de mai jos, motivându-ți răspunsul, în minimum 30 de cuvinte, prin indicarea a două trăsături ale acestuia.

„Drumul nu era lung, dar foarte-ntortocheat, luând-o șerpește printre uliți strâmbe, urcând și coborând niște coline care când se făceau covrig, când se lăsau ca niște cozi în despletire. După vreo treizeci de minute, le apărură înaintea dunele blonde, ondulate, iar vâjâitul apei spumegânde le cotropi-n curând auzul.”

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Tiparul textual identificat în primul fragment este descriptiv, idee susținută de frecvența substantivelor („Drumul”, „ulițe”, „coline” etc.) și a adjectivelor la diverse grade de comparație („lung”, „foarte-ntortocheat”, „strâmbe” etc.), dar și de prezența mijloacelor expresive: figuri de stil (comparația „(coline) se lăsau ca niște cozi în despletire”, epitetul „dunele blonde, ondulate” etc.) și imagini artistice (vizuale: „luând-o șerpește printre ulițe strâmbe”; auditive „vâjâitul apei spumegânde”).

Nivel mediu:

Tiparul textual identificat în primul fragment este descriptiv, idee susținută de frecvența adjectivelor și de prezența mijloacelor artistice.

Nivel minim:

Tiparul textual identificat în primul fragment este descriptiv.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
-------	-------	-------

– precizarea tiparului textual	– precizarea tiparului textual – indicarea unei trăsături a tiparului, fără exemple	– precizarea tiparului textual – indicarea a două trăsături ale tiparului precizat, cu exemple – respectarea numărului minim de cuvinte
--------------------------------	--	---

10. Prezintă, în cel puțin 30 de cuvinte, o legătură care se poate stabili, la nivelul conținutului, între textul „Semnul de taină” de Monica Pillat și fragmentul extras din „Poveste despre prietenie” de Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu.

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

O legătură care se poate stabili, la nivelul conținutului, între textul „Semnul de taină” de Monica Pillat și fragmentul extras din „Poveste despre prietenie” de Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu este raportarea la prietenie. În primul text, aflăm despre prietenia dintre un băiețel și conștiința sa, în vreme ce în cel de-al doilea text se scrie despre prietenia la vârsta adolescenței. Dacă în primul text, băiatul caută în imaginație apropierea de prietenul său, în cel de-al doilea text, autoarea echivalează prietenia cu libertatea, așa cum reiese din secvența: „să exersăm serile lungi împreună, [...] glumele, râsul, tristețile și nemulțumirile, într-un cuvânt, cred, libertatea”.

Nivel mediu:

O legătură care se poate stabili, la nivelul conținutului, între textul „Semnul de taină” de Monica Pillat și fragmentul extras din „Poveste despre prietenie” de Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu este raportarea la prietenie. În primul text, aflăm despre prietenia dintre un băiețel și conștiința sa, în vreme ce în cel de-al doilea text se scrie despre prietenia la vârsta adolescenței.

Nivel minim:

O legătură care se poate stabili, la nivelul conținutului, între textul „Semnul de taină” de Monica Pillat și fragmentul extras din „Poveste despre prietenie” de Ruxandra Cesereanu, Sanda Cordoș, Simona Popescu este raportarea la prietenie.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– precizarea legăturii de conținut	– precizarea legăturii de conținut – încercarea de prezentare a legăturii dintre cele două texte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor	– precizarea legăturii de conținut – prezentarea legăturii de conținut dintre cele două texte – respectarea numărului minim de cuvinte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor de

	de punctuație și de ortografie	punctuație și de ortografie
--	--------------------------------	-----------------------------

11. Crezi că prietenul se cunoaște doar la nevoie? Motivează-ți răspunsul, în minimum 50 de cuvinte, valorificând ambele texte.

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Motivarea răspunsului la întrebarea dată, în minimum 50 de cuvinte, valorificând ambele texte:

Cred că un prieten adevărat îți este aproape nu doar în momentele de bucurie, ci și la nevoie. Așa cum reiese din primul text, când băiatul invocă prezența prietenului, acesta i se arată sub diverse forme, în vreme ce în cel ce-al doilea text, autoarea susține că, în ciuda dezamăgirilor pe care le-a trăit, „prietenia însemna (și continuă să însemne) enorm”, prietenii fiind, „într-un fel, frații aleși”. Cu alte cuvinte, prietenul este acea persoană cu care te asociezi și căreia îi poți împărtăși tot ceea ce te preocupă.

Nivel mediu:

Încercarea de motivare a răspunsului la întrebarea dată, în minimum 50 de cuvinte, valorificând unul dintre cele două texte:

Cred că un prieten adevărat îți este aproape nu doar în momentele de bucurie, ci și la nevoie. Așa cum reiese din primul text, când băiatul invocă prezența prietenului, acesta i se arată sub diverse forme. Cu alte cuvinte, prietenul este acea persoană cu care te asociezi și căreia îi poți împărtăși tot ceea ce te preocupă.

Nivel minim:

Schematism în formularea răspunsului la întrebarea dată, fără valorificarea niciunui text-suport.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– schematism în formularea răspunsului, fără valorificarea textelor date	– încercarea de motivare a răspunsului la întrebarea dată, în minimum 50 de cuvinte, valorificând unul dintre cele două texte – respectarea numărului minim de cuvinte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor de punctuație și de ortografie	– motivarea răspunsului la întrebarea dată, în minimum 50 de cuvinte, valorificând ambele texte – prezentarea legăturii de conținut dintre cele două texte – respectarea numărului minim de cuvinte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor de punctuație și de ortografie

12. Redactează un text de 50 – 100 de cuvinte, în care să asociezi textul 1 cu un alt text citit sau studiat de tine, în vederea prezentării acestuia în fața clasei.

Exemple de răspunsuri așteptate:

Nivel maxim:

Redactarea unui text de 50 – 100 de cuvinte, în care să se asocieze textul 1 cu un alt text, în vederea prezentării acestuia în fața clasei.

Textul „Semnul de taină”, de Monica Pillat se poate asocia cu „Balonul imaginar”, de Ana Dragu, din mai multe motive. Ambele texte pornesc de la ideea de prietenie, iar eroul fiecărui text este un băiețel. În egală măsură, valorile pe care fiecare personaj le întruchipează sunt împărtășite și de mine. Printre ele, se află respectul față de ceilalți și dorința de a explora. Totodată, un aspect care mi-a plăcut la „Balonul imaginar” este limbajul accesibil, ca și cum noi înșine am fi complicii prietenului lui Sașa, idee care se poate observa cu ușurință și în cazul textului Monicăi Pillat.

Nivel mediu:

Încercarea de redactare a unui text de 50 – 100 de cuvinte, în care să se asocieze textul 1 cu un alt text, în vederea prezentării acestuia în fața clasei.

Textul „Semnul de taină” de Monica Pillat se poate asocia cu „Balonul imaginar” de Ana Dragu. Ambele texte pornesc de la ideea de prietenie, iar eroul fiecărui text este un băiețel. În egală măsură, valorile pe care fiecare personaj le întruchipează sunt împărtășite și de mine. Printre ele, se află respectul față de ceilalți și dorința de a explora.

Nivel minim:

Schematism în redactarea textului, fără asocierea niciunui text-suport.

Textul „Semnul de taină” de Monica Pillat pornește de la ideea de prietenie. Eroul textului este un băiețel. Împărtășesc și eu aceleași valori ca personajul.

Descriptori de nivel

Minim	Mediu	Maxim
– schematism în redactarea textului, fără asocierea niciunui text-suport	– încercarea de redactare a textului de 50 – 100 de cuvinte, în care să se asocieze textul 1 cu un alt text, în vederea prezentării acestuia în fața clasei – respectarea numărului de cuvinte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor de punctuație și de ortografie	– redactarea textului de 50 – 100 de cuvinte, în care să se asocieze textul 1 cu un alt text, în vederea prezentării acestuia în fața clasei – respectarea numărului minim de cuvinte – corectitudinea exprimării – respectarea normelor de punctuație și de ortografie

Am aplicat testul... Acum ce fac?

Firește este ca acum să interpretezi rezultatele și să îți proiectezi demersurile în funcție de acestea. Îți propunem o modalitate de interpretare a fiecărei cerințe. Construiește un tabel. Notează pe o coloană numele fiecărui elev, iar pe coloana următoare itemii de la 1 la 12. Poți nota direct în tabel felul în care fiecare elev a răspuns la cerințe, raportându-te la descriptorii de nivel: minim, mediu, maxim.

Important este faptul că nu nota contează, ci felul în care elevul s-a raportat la ceea ce i s-a solicitat să rezolve.

Completând tabelul, vei observa acele niveluri majoritare la nivelul clasei și vei putea lua măsuri remediale.

Numele și prenumele elevului	Indicele itemului											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A.A.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2
A.B.	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1
A.C.	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
...												
...												

ACTIVITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE

Cum îți proiectezi activitățile de învățare?

După cum știi, o activitate de învățare se poate considera că acoperă o secvență de lecție. Demersul pe care îl parcurgi de-a lungul unei lecții poate cuprinde mai multe activități și se proiectează înainte, pornindu-se de la stabilirea competențelor vizate, a conținuturilor asociate prin care se formează competența și, apoi, prin stabilirea metodelor utilizate, respectiv a logisticii necesare. Pentru proiectarea unei lecții pot fi utilizate mai multe modele, dar cel mai întâlnit astăzi printre profesori este cadrul ERR: Evocare – Realizarea sensului – Reflecție.

Cum îți vei proiecta activitățile pentru clasa a IX-a, în anul școlar 2021 – 2022? La fel ca până acum, doar că vei avea în vedere armonizarea celor două programe (programa pentru clasele V – VIII și programa pentru clasa a IX-a) și rezultatele evaluării inițiale.

Îți oferim mai jos trei modele de activități de învățare, câte unul pentru fiecare competență generală din programa de clasa a IX-a. Modelele pe care ți le propunem vizează conținuturi care să permită armonizarea programei de clasa a IX-a cu cele prezente în programa ciclului gimnazial. Este de la sine înțeles că aceste activități pot fi adaptate de tine, ele reprezentând doar modele inspiraționale.

Model 1.

Competența generală vizată:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor în diferite situații de comunicare

Competența specifică vizată:

1.1. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în receptarea diverselor texte

Conținuturi asociate

Programa școlară în vigoare include printre conținuturile asociate acestei competențe specifice texte ficționale și o serie de tipuri de texte nonficționale: memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative sau științifice, argumentative. Pentru armonizarea cu conținuturile asimilate de elevi în clasele gimnaziale, se pot aborda în asociere cu acestea și texte discontinue, respectiv

multimodale, iar în privința textelor jurnalistice se pot propune spre aprofundare texte de tip știre, interviu sau reclamă, exersate de elevi în clasele anterioare.

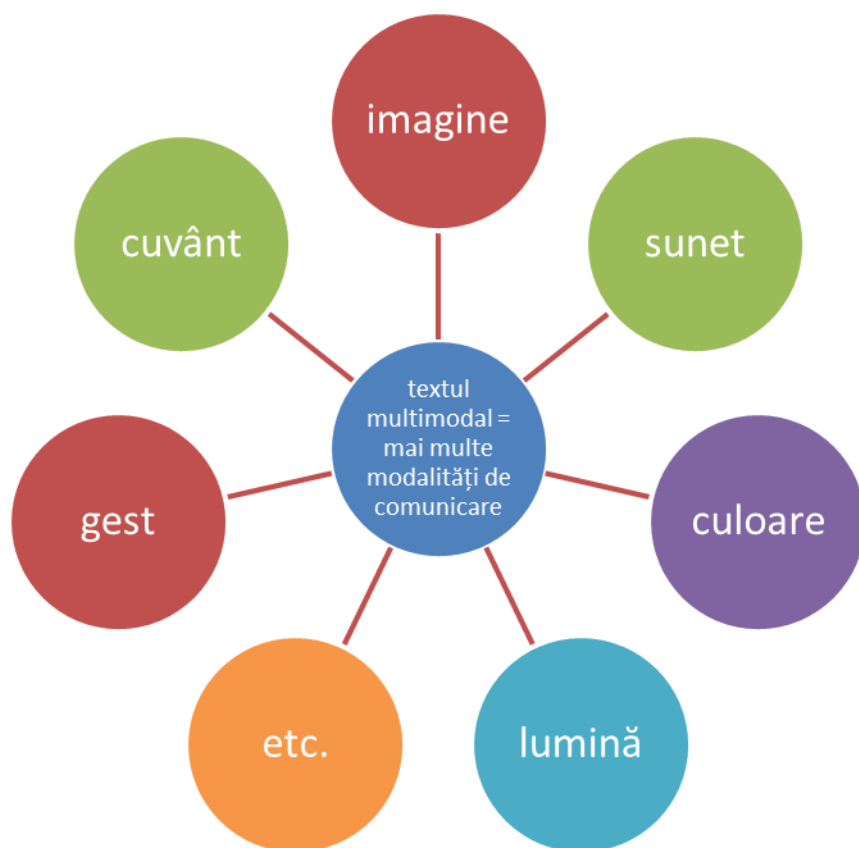
Deoarece competența specifică vizează doar receptarea acestor texte, propunem un exemplu de activitate de receptare a mesajului unui text jurnalistice de tip reclamă, însă pentru alte activități pot fi vizate și competențele specifice 1.3, respectiv 1.4, care se raportează la exprimarea opiniilor despre diversele tipuri de texte receptate, respectiv la redactarea unor texte diverse. Astfel, o activitate de receptare, poate fi urmată de una de exprimare a opiniei și/sau de una de redactare, având ca suport același concept (reclama sau alt tip de text discontinuu, multimodal etc.). Reclama permite actualizarea și aprofundarea cunoștințelor legate atât de conceptul în sine, asociat textului jurnalistice, cât și a celui de *text multimodal*.

În etapa de evocare/de captare a atenției, le poți propune elevilor mai întâi un joc, prin care să își actualizeze cunoștințele despre textul multimodal. Poți proiecta pe ecran sau poți scrie pe tablă sau pe coli de flipchart o succesiune de afirmații, urmând ca ei să le valideze drept adevărate sau false prin poziția pe care o au: la cele adevărate să rămână așezați pe scaune, la cele false să se ridice în picioare. Setul de întrebări trebuie să fie ludic și să conțină elemente distractive, iar fiecare dintre afirmații trebuie să fie la final validată și de profesor, care interoghează elevii cu privire la opțiunile lor și concluzionează, clarificând ezităările și greșelile.

Exemple de afirmații:

- Textul multimodal se numește așa pentru că poate fi interpretat în mai multe moduri. (fals)
- Textul multimodal reunește mai multe modalități de comunicare, pentru transmiterea informației. (adevărat)
- Imaginile și luminile nu se află printre modalitățile de comunicare pe care le utilizează textul multimodal. (fals)
- Un videoclip nu este un text multimodal, pentru că apelează la mișcare ca modalitate de comunicare. (fals)

După încheierea trecerii în revistă a afirmațiilor, se realizează o sinteză recapitulativă a informațiilor despre textul multimodal, care poate lua forma unei definiții sau a unei imagini grafice, spre exemplu:

În a doua parte a etapei de evocare/de captare a atenției, le vei propune elevilor o reclamă spre vizionare. Poate fi o reclamă de tipul unui afiș, statică, sau de tipul unui videoclip. Oricum ar fi, trebuie să te asiguri că propui o reclamă care să se încadreze tematic în unitatea pe care o parcurgeți și, de asemenea, vei avea grijă la mesajul etic al acesteia, evitând reclamele la băuturi alcoolice, la medicamente, la țigări sau la mâncare de tip fast-food etc.

Pentru etapa de captare a atenției, le poți cere elevilor să observe reclama și să formuleze câte un enunț despre aceasta, pe schema: *Mi se pare amuzant.../Mă surprinde.../Mă întreb...* Câteva dintre enunțuri pot fi împărtășite frontal de elevi. Se discută despre elementele semnificative din reclamă, despre modalitățile de comunicare pe care aceasta le utilizează, despre mesajul transmis.

În etapa de constituire a sensului, elevii vor lucra pe grupe. Se vor constitui șase grupe, fiecare având sarcini parțial comune, parțial distincte. Astfel, poți să le pregătești fișe care să cuprindă următoarele rubrici, sarcina lor fiind să le completeze, după dezbateri în grup.

Grupa 1

<p>Cine deține produsul? (firmă, companie, instituție, organizație etc.)</p>	
---	--

Atenția: o reclamă reușită trebuie să atragă atenția, să iasă în evidență din mulțimea de reclame care solicită interesul publicului. Cum atrage atenția reclama dată?	

Grupa 2

Cine a produs reclama? (agenție de publicitate) – sarcina se poate realiza prin apelarea informațiilor on-line, de pe internet.	
Înțelegerea: o reclamă reușită trebuie să aibă un mesaj-cheie ușor de înțeles de către public. Reușește această reclamă să îndeplinească acest criteriu? Cum anume?	

Grupa 3

Cine are controlul asupra popularizării reclamei? (mass-media) – care sunt canalele pe care reclama ajunge la public – sarcina se poate realiza prin apelarea informațiilor on-line, de pe internet.	
Încrederea: o reclamă reușită trebuie să câștige încrederea publicului. Reușește această reclamă să îndeplinească acest criteriu? Cum anume?	

Grupa 4

Cine este potențialul consumator? Care este publicul-țintă vizat de reclamă?	
Marca: o reclamă reușită fixează clar	

raportul dintre marca produsului și mesaj. Reușește această reclamă să îndeplinească acest criteriu? Cum anume?	
--	--

Grupa 5

Una dintre sarcinile date grupelor 1-4, considerată de profesor mai dificilă.	
Pasul următor: o reclamă reușită trebuie să lămurească publicul cu privire la pasul următor pe care să îl facă (fie să cumpere, fie să îl determine să se informeze etc.). Reușește reclama să îndrume publicul înspre pasul următor necesar, vizat de campania de marketing? Cum anume?	

Grupa 6

Una dintre sarcinile date grupelor 1-4, considerată de profesor mai dificilă.	
Intenția: o reclamă reușită trebuie să convingă o masă critică a publicului țintă să facă acest următorul pas (achiziție, informare etc.) Reușește această reclamă să îndeplinească acest criteriu? Cum anume? Ce dovezi ar putea să existe în acest sens?	

Rezultatele muncii elevilor sunt prezentate în plen și sunt revizuite (dacă este cazul)/sunt notate într-un tabel centralizator (pe tablă sau pe tabla interactivă sau într-un Document Google colaborativ), pus la dispoziția tuturor elevilor. Poți duce discuțiile înspre concluzia că o reclamă reușită **atrage atenția** imediat, **menține viu interesul** oamenilor și **lasă o impresie memorabilă**.

În etapa de reflecție vei cere elevilor să revină la enunțurile pe care le-au formulat inițial și li se cere să rescrie setul, din perspectiva a ceea ce au înțeles ca urmare a activității desfășurate în grup.

Ca temă, se poate propune refacerea demersului pe marginea unei alte reclame, alese de elevi pe criteriul tematic, cu parcurgerea aceluiași etape:

– observarea reclamei: lectură/vizionare + enunțuri *Mi se pare amuzant.../Mă surprinde.../Mă întreb...*;

– analiza reclamei: descifrarea mesajului și a modalităților de comunicare; identificarea actorilor/jucătorilor; respectarea condițiilor de reușită;

– integrarea mesajului: reformularea enunțurilor inițiale, prin care se evidențiază reușita demersului de deconstrucție și de interpretare a mesajului.

Model 2.

2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Competențe specifice vizate:

2.1. Aplicarea unor tehnici vizând înțelegerea textelor literare sau nonliterare

2.7. Compararea limbajului cinematografic cu acela al textului scris

Conținuturi asociate

Programa școlară în vigoare se referă prin competențele specifice asociate competenței generale 2, pe de o parte la receptarea unor texte literare și nonliterare, pe de altă parte la compararea limbajului cinematografic cu acela al textului scris. Producția cinematografică trebuie abordată ca *text multimodal*, elevii având și în gimnaziu contact cu aceasta. Pentru armonizarea cu conținuturile asimilate de elevi în clasele gimnaziale, se pot aborda în relație un *text literar*, o ecranizare a acestuia și apoi, într-o activitate ulterioară, o cronică de film, elevii fiind familiarizați și chiar fiind puși în situația de a redacta o prezentare a unui film în clasa a VIII-a.

Pentru etapa de receptare și de familiarizare cu limbajul specific cinematografiei, propunem un exemplu de activitate care se poate aborda în cadrul unității tematice *Iubirea*. Activitatea de receptare a textului multimodal cinematografic în relație cu cel literar, pentru *compararea limbajelor specifice* acestora, poate fi urmată de una de receptare a textului nonliterar de tip cronică cinematografică (vizând competența specifică 2.1) și chiar de o activitate de redactare a acesteia (vizând competența specifică 1.3).

Propunem, pentru această activitate, ca texte suport, un fragment din piesa lui Shakespeare, „Romeo și Julieta”, scena balconului, care se regăsește în actul II, scena II, respectiv secvența similară din filmul „Romeo + Julieta”, în regia lui Baz

Luhrmann, ecranizare din 1996, cu Leonardo DiCaprio și Claire Danes, aflată între minutele 34.13 și 43.17.

Elevilor li se poate solicita lectura scenei respective acasă, pentru familiarizarea cu textul (propunem traducerea lui Șt. O. Iosif, fără o mai transcriere aici, dar poate fi și altă traducere).

În etapa de evocare/de captare a atenției, le poți propune elevilor spre discuție un text teoretic, proiectat pe ecran: *Legătura filmului cu literatura este la început sporadică și mediată, în sensul în care se poate vorbi doar despre filmări ale unor puneri în scenă după texte literare.* (Anda Ionaș, *Adaptarea cinematografică a operelor literare*, Editura Eikon, Cluj-Napoca 2020) Elevii sunt solicitați să își exprime opiniile cu privire la afirmație și cu privire la ce semnificație are secvența „la început”, pentru ca din dialog să rezulte faptul că, în timp, producțiile cinematografice care adaptează texte literare au dobândit tot mai multă autonomie față de textul de la care pornesc.

În prima parte a etapei de constituire a sensului, elevilor li se proiectează pe un ecran sau li se solicită să caute pe internet, utilizându-și propriile device-uri, pagina de prezentare a filmului „Romeo + Julieta” de pe site-ul www.cinemagia.ro. Sarcina de lucru pe care o primesc poate fi abordată frontal sau sub forma muncii individuale, constând în formularea de răspunsuri la câteva întrebări:

- Cine este regizorul filmului?
- De ce credeți că titlul filmului este modificat față de al piesei lui Shakespeare?
- Care sunt actorii distribuiți în film? Ce roluri joacă?
- Se pot identifica informații pe pagina de prezentare despre coloana sonoră a filmului? Unde se găsesc acestea?
- Care este premiul primit de unul dintre actorii principali ai filmului?
- Ce se păstrează întocmai ca în piesa lui Shakespeare, conform prezentării de pe pagina www.cinemagia.ro?
- Ce modificări față de piesa originală intervin în film, conform prezentării de pe pagina www.cinemagia.ro?

După rezolvarea sarcinii de lucru, câțiva elevi pot fi solicitați să prezinte răspunsurile și se inițiază pe marginea acestora o discuție în care se identifică regizorul, actorii care joacă rolurile principale, conceptele de scenariu, de imagine, de coloană sonoră. Secvența servește fixării conceptelor de regie/regizor, respectiv scenariu/scenarist, pe care elevii le vor primi și pe fișa de lucru:

Regie – concepția interpretării scenice a unui text dramatic, scenariu sau libret (text al unei opere muzicale scenice), destinate să devină spectacole; îndrumarea jocului actoricesc și a montării unui spectacol.

Scenariu – text scris anume sau adaptarea unei opere literare, servind ca bază pentru realizarea unui film.

Imagine – totalitatea cadrelor filmate de operator. Imaginea permite alternanțe, apropieri de subiectul filmat și îndepărtări.

Coloana sonoră – tot ce se aude într-un film, voci, muzică, efecte sonore etc.

Interpretare actoricească – jocul prin care un actor dă viață rolului din scenariu.

Vei concluziona arătând că **limbajul cinematografic**, spre deosebire de cel al literaturii, format doar din cuvinte, este mult mai variat. Pe lângă cuvinte, el cuprinde mimica actorilor, jocul imaginilor, muzică și efecte sonore, mișcare etc. În plus, toate aceste elemente sunt simultane, având un impact mai puternic asupra receptorilor, spectatoriilor.

În etapa de următoare, elevilor li se proiectează scena din film corespunzătoare scenei balconului din piesă (minutele 34.13 și 43.17). După vizionarea ei, primesc o sarcină de muncă pe grupe, aplicându-se metoda Turul galeriei. Astfel, fiecare grupă primește câte o foaie de flipchart pe care trebuie să rezolve sarcinile de lucru de mai jos.

Analizați fragmentul extras din piesa „Romeo și Julieta” de William Shakespeare, respectiv secvența din filmul „Romeo + Julieta”, regizat de Baz Luhrmann, răspunzând întrebărilor de mai jos.

Formulați un argument prin care să susțineți faptul că secvența din film este un text multimodal.

.....
.....
.....

Formulați un argument prin care să susțineți faptul că fragmentul de text din piesa „Romeo și Julieta”, de William Shakespeare, este un text dramatic.

.....
.....
.....

Identificați în prima replică a lui Romeo cuvinte care aparțin aceluiași câmp semantic. Ce rol are acesta în construirea mesajului replicii?

.....
.....
.....

Care este efectul pe care îl produce asupra voastră coloana sonoră din secvența dată?
Referiți-vă la voci, la efecte sonore, la muzică etc.

.....
.....
.....

Care sunt elementele observabile în secvența de film, care indică o adaptare a acțiunii piesei la viața modernă, contemporană?

.....
.....
.....

Care dintre elementele specifice limbajului cinematografic crezi că are corespondent în limbajul literaturii? Explicați legătura pe care o vedeți, prin referire la fragmentul din piesa lui Shakespeare și la secvența din filmul regizat de Baz Luhrmann.

.....
.....
.....

Care dintre tipurile de texte pe care le-ai învățat în gimnaziu (textul epic, textul liric și textul dramatic) este mai apropiat de specificul cinematografiei? De ce?

.....
.....
.....

După încheierea etapei de muncă în grup, elevii expun produsele activității lor și fac turul galeriei, apoi revin la propriul produs și îl revizuiesc, discutând despre observațiile făcute de colegii lor. La final, produsele se pot fotografia și încărca într-o aplicație utilizată de clasă (Padlet, Adservio, Google Classroom etc.). În etapa de reflecție, le poți cere elevilor să completeze tabelul de mai jos.

Ce am aflat nou?	Ce nu am înțeles?	Ce aș vrea să mai aflu?

--	--	--

Ca temă de casă, elevii pot primi sarcina de a formula o opinie despre afirmația unui regizor celebru, Federico Fellini: „Eu cred că cinematograful nu are nevoie de literatură; are nevoie numai de autori cinematografici, adică de oameni care să se exprime pe ritmurile și cadențele proprii cinematografului. Cinematograful e o artă autonomă (care are propriile legi și nu depinde de nimeni), ce nu are nevoie de transpuneri, pe un plan care, în cel mai bun caz va fi întotdeauna ilustrativ.”

Care este părerea ta despre ecranizarea unor opere literare? E bine să se realizeze sau ar fi mai bine ca filmele să nu se inspire din literatură?

Model 3.

Competența generală vizată:

3. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice vizate:

3.3. Argumentarea unui punct de vedere privind textele studiate

Conținuturi asociate

Programa școlară în vigoare este destul de rezervată în privința conținuturilor asociate acestei competențe specifice, limitându-se la menționarea tehnicii argumentării și a discursului argumentativ (scris și oral), fără să detalieze în ce constă acestea. Cu toate acestea, elevii sunt familiarizați încă din clasele gimnaziale, în conformitate cu programa școlară în uz, cu textul argumentativ, atât din perspectiva receptării acestuia, cât și a redactării. Astfel, elementele specifice argumentării (teză, ipoteză, justificare, probă, exemplu), persuasiunea, apelul la argumente raționale (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale, forța enunțurilor în argumentare (fapte, opinii, mărturii, concepții personale, idei preconcepute), structura textului argumentativ, comportamentele nonverbale și paraverbale cu efect persuasiv, tehnicile de argumentare (comparație, analogie, pro-contra), ordinea argumentelor în textul argumentativ nu le sunt

necunoscute elevilor, ei operând în gimnaziu cu acestea atât în receptarea de texte argumentative orale sau scrise, cât și în producerea lor.

Ca atare, competența specifică din programa de clasa a IX-a vine firesc în continuarea unui demers deja structurat, urmând ca în acest an școlar să se aprofundeze și să-și diversifice aria, căci, dacă în gimnaziu, nu există explicit referire la redactarea textelor argumentative cu privire la texte studiate, acum aceasta reprezintă un conținut obligatoriu.

Propunem, ca atare, un exemplu de activitate de învățare care să vizeze această raportare explicită la un text literar studiat, subliniind faptul că nu trebuie neapărat să vizeze elementele de teorie literară sau de istorie literară (specifice mai ales claselor superioare de liceu), ci opinia despre mesaj, despre semnificațiile acestuia, despre modul în care poate fi receptat din perspectiva experienței de viață a elevilor și a valorilor pe care aceștia le asumă prin prisma lumii în care trăiesc.

Ca atare, demersul pe care îl propunem, deși apelează la o anumită temă, pentru exemplificare, este gândit orientativ, putând fi adaptat la diverse texte studiate și în raport cu oricare dintre unitățile tematice specificate în programa școlară.

În etapa de evocare/de captare a atenției, le poți propune elevilor să participe la un joc, rezolvând sarcina de mai jos, în grupe de câte 4-5.

1. Ce vă sugerează imaginea alăturată? Formulați, fiecare membru al echipei, câte un răspuns și un argument pentru acesta.

(salvată de pe site-ul <https://pixabay.com/>, de unde poți utiliza imagini gratuite)

2. Comparați răspunsurile și argumentele voastre și alegeți-l pe cel care vi se pare mai întemeiat.

După încheierea activității, fiecare grupă va prezenta alegerea făcută și se vor nota pe tablă. Prin negociere, dintre cele 5-6 răspunsuri se va alege cel pe care întreaga clasă îl consideră mai întemeiat.

În etapa de constituire a sensului, profesorul propune mai întâi o fișă de lucru, pentru actualizarea reperelor teoretice privind redactarea unui text argumentativ. Astfel, elevii vor fi solicitați să noteze cu A (Adevărat) sau F (Fals) o serie de enunțuri date.

Iată o posibilă listă, orientativă, de enunțuri pe care le-ai putea propune elevilor:

1. Introducerea unui text argumentativ se numește teză, aceasta fiind o opinie sau o judecată de valoare. (A)

2. Dacă teza este dată, aceasta trebuie să reprezinte partea introductivă a textului argumentativ. (F)

3. Dacă teza este dată, în introducere se formulează o opinie față de aceasta, prin indicarea poziției pe care se situează cel care susține argumentarea. (A)

4. Argumentele sunt opinii prin care se face referire la teză. (F)

5. Teza este susținută în cuprins prin explicații și justificări numite argumente. (A)

6. Contraargumentele explică sau justifică dezacordul față de teză. (A)

7. Textul argumentativ conține fie argumente, fie contraargumente, niciodată și unele, și altele. (F)

8. Pentru a fi convingătoare, atât argumentele, cât și contraargumentele, trebuie să fie însoțite de exemple. (A)

9. Ierarhia argumentelor și trecerea de la un argument la altul, precum și trecerea de la un argument la un contraargument nu se evidențiază prin conectori specifici. (F)

10. Concluzia se formulează succint, prin întărirea opiniei formulate în introducere/în teză. (A)

După rezolvarea sarcinii de către elevi, vei iniția cu elevii o scurtă discuție prin care să clarifici aspectele pe care aceștia le consideră problematice.

În următoarea etapă, le vei propune să pregătească redactarea unui text argumentativ. În prima etapă, vei anunța teza, notată pe tablă sau proiectată pe ecran.

Iată câteva exemple de teze pe care le-ai putea propune:

- Textul studiat (indici titlul și autorul) ilustrează o ipostază idealizată a iubirii.
- Textul studiat (indici titlul și autorul) surprinde disponibilitatea omului de a se juca la orice vârstă.
- Adolescența este o vârstă mult mai complicată decât sugerează textul studiat (indici titlul și autorul).

- Imaginea școlii, așa cum este surprinsă în textul studiat (indici titlul și autorul) nu mai corespunde realității zilelor noastre.

În etapa următoare, vei anunța elevii că urmează să redacteze un text argumentativ, parcurgând o serie de pași.

1. Elaborarea unui plan de redactare. Etapa aceasta o pot parcurge prin muncă în grup.

- a. Formularea introducerii prin poziționarea față de teza propusă.
- b. Formularea unui set de argumente și de contraargumente.

Sarcina va viza, pe de o parte, formulareaa unui set de minimum trei argumente, trei contraargumente, respectiv exemple corespunzătoare acestora, iar pe de altă parte, după formularea lor, în indicarea pentru fiecare argument și contraargument la ce apelează: apelul la rațiune (fapte, exemple, dovezi), apelul la patos (emoția), apelul la etos (valori morale).

Poți să propui o fișă de lucru, în care elevii să completeze o schemă de tipul:

argumente	contraargumente	exemple
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.

În dreptul fiecărui argument/contraargument formulat le vei solicita să noteze litera R (rațiune), P (patos – emoție) sau E (etos – valori morale).

După formularea acestora și observarea capacității lor de persuasiune, în funcție și de factorii R, P și E (rațiune, patos, ethos), elevii se vor putea opri la două argumente care li se par mai puternice.

c. Formularea unei concluzii în care își reafirmă poziția față de opinia inițială, cu sublinierea faptului că eventualele contraargumente nu sunt suficient de puternice pentru a o schimba.

2.Redactarea textului argumentativ, cu inserarea conectorilor necesari. Etapa aceasta o pot parcurge prin muncă individuală. Le poți oferi elevilor, pentru această etapă, o fișă cu tipuri de conectori, de tipul:

TIPURI DE CONECTORI	
ierarhia argumentelor	<i>mai întâi..., apoi..., în cele din urmă...</i>
legătura dintre idei	adaosul (<i>mai mult</i>), analogia (<i>la fel</i>), concesia (<i>totuși, cu toate acestea</i>), concluzia (<i>așa că, așadar</i>), confirmarea (<i>într-adevăr</i>), consecința (<i>astfel, în consecință</i>), exemplificarea (<i>de exemplu</i>), explicația (<i>pentru că, de aceea</i>), obiecția , opoziția (<i>din contră, în schimb</i>), rectificarea (<i>de fapt, mai bine zis</i>)
Trecerea de la un argument la un contraargument	<i>dar, or, dimpotrivă, totuși, cu toate acestea, în schimb, din contră, de fapt, în realitate, în timp ce, în loc să, nici, spre deosebire, ceea ce contrazice, ceea ce interzice, pe de altă parte etc.</i>

3. În etapa de reflecție, câțiva dintre elevi pot citi textele redactate de pe *scaunul autorului*. Ceilalți elevi vor evalua textele citite, pe baza unei grile pe care le-o poți propune:

Criterii de evaluare	1,2,3,4,5
Claritatea formulării opiniei	
Susținerea opiniei prin două argumente/idei pro diferite și relevante.	
Argumentele sunt susținute prin exemple relevante.	
Contraargumentele sunt în relație logică cu argumentele.	
Contraargumentele sunt susținute prin exemple relevante.	
Utilizarea adecvată a conectorilor.	
Concluzia susține clar poziția formulată în introducere, anulând contraargumentele.	

Ca temă, elevii vor avea de revizuit textele redactate și de elaborat forma finală a acestora, cerându-li-se să se autoevalueze pe baza unei grile similare cu cea utilizată în clasă.

SUGESTII METODOLOGICE PERSONALIZATE

A. Captarea atenției cu o prezentare contextualizată a noilor conținuturi

Pentru cei care nu ați predat la gimnaziu/ cei care nu ați avut timpul necesar să faceți o lectură a programei acestui nivel de școlarizare și veți primi în acest an școlar o clasă/ clase de a IX-a, revenim cu informația că programa de clasele V–VIII a fost organizată pe cinci domenii de conținut, iar în fiecare an textele abordate s-au raportat la o temă generală.

Programa de clasa a IX-a este, de asemenea, organizată tematic.

Reamintim temele pe care ar fi trebuit să le parcurgeți dacă ați fi predat la gimnaziu/ le veți avea de parcurs dacă veți avea în încadrare clasă/ clase de a IX-a.

Organizare tematică la gimnaziu și în clasa a IX-a

Temele generale (clasele V – VIII)		Teme propuse în clasa a IX-a
Clasa a V-a	Eu și universal meu familiar	La alegere: <i>Adolescența</i> sau <i>Joc și joacă</i>
Clasa a VI-a	Eu și lumea din jurul meu	La alegere: <i>Familia</i> sau <i>Școala</i>
Clasa a VII-a	Orizonturile lumii și ale cunoașterii	La alegere: <i>Iubirea</i> sau <i>Scene din viața de ieri și de azi</i>
Clasa a VIII-a	Reflecții asupra lumii	La alegere: <i>Aventură, călătorie</i> sau <i>Lumi fantastice</i> (inclusiv SF) La alegere*: <i>Confruntări etice și civice</i> sau <i>Personalități, exemple, modele</i>

Așa cum am menționat, programa la care te vei raporta dacă vei preda la clasa a IX-a, în anul școlar 2021-2022, este cea aprobată prin ordinul ministrului educației, cercetării și inovării nr. 5099/9.09.2009. Recomandările privind conținuturile învățării din această programă vizează studierea **integral sau fragmentar** a cel puțin două texte literare pentru fiecare temă, de preferință din epoci diferite, numărul minimal

fiind de **8-10 opere literare** studiate în clasa a IX-a.

De asemenea, trebuie să ai în vedere atât texte în proză, cât și în versuri.

În alegerea textelor
nu te vei mai raporta la conceptul de
gen literar.

O altă recomandare a programei este ca cel puțin jumătate din textele literare propuse pentru studiu (minimum **4 texte literare la profilurile și specializările cu 3 ore pe săptămână/ minimum 5 texte literare la profilurile care au curriculum diferențiat**) să fie din opera scriitorilor canonici: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Titu Maiorescu, Ioan Slavici, George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, George Călinescu, Eugen Lovinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu.

O informație utilă este aceea că în anexa programei la care am făcut referire, poți găsi sugestii privind textele care pot fi propuse pentru studiu la fiecare temă.

Corespondența dintre temele studiate în gimnaziu și cele propuse de programa clasei a IX-a este ușor de realizat. De exemplu, tema *Eu și universul meu familiar*, studiată în clasa a V-a, are corespondent în tema *Familia sau Școala*, propusă spre studiu în clasa a IX-a. Pornind de la temele generale studiate de elevi în gimnaziu, îți propunem diferite modalități de captare a atenției pentru temele pe care le vei alege pentru studiu cu elevii la clasă, pe parcursul primului an de liceu.

Captarea atenției este esențială
pentru apropierea elevului de text.

Dacă vei alege tema *Adolescența* și pentru ilustrarea temei, pentru studiu, texte ca *Romanul adolescentului miop* și *Memorii* de Mircea Eliade sau *De veghe în lanul de secară* de J. D. Salinger, poți avea o discuție, pentru început, despre textele pe care elevii le-au studiat în clasa a VI-a, la tema *Eu și lumea din jurul meu*.

Poți, de asemenea, înainte de a intra în studierea romanului lui Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*, tot la momentul lecției *Captarea atenției*, să propui spre vizionare, un fragment din filmul *Liceenii*, regizat de Nicolae Corjós în anul 1986.

Fragmentul din film selectat ar putea fi cel în care personajul principal al filmului, Mihai Marinescu, întâmpină dificultăți la ora de matematică. Pentru ilustrare, vezi linkul: <https://youtu.be/vdpoGNJZ43A>.

Pentru romanul lui David Salinger, *De veghe în lanul de secară*, dacă decizi să te oprești la acest text, îți propunem ca modalitate de captare a atenției o scurtă analiză a tabloului pictorului peisagist rus Alexei Kondratyevich Savrasov (1830-1897). Pentru ilustrare, vezi linkul: <https://images.app.goo.gl/btWiLB8ZOpL6Cgrn7>. Lectura tabloului lui Savrasov poate fi relaționată de textele pe care elevii le-au studiat la tema *Eu și lumea din jurul meu*, în clasa a VI-a sau *Reflecții asupra lumii*, în clasa a VIII-a. Discuția o poți porni de la imaginea lanului de secară. Care sunt senzațiile pe care le trezește lectura acestui tablou?

Dacă ai să consideri că tema *Joc și joacă* este mai potrivită pentru ceea ce dorești să abordezi cu elevii tăi, sugestii de texte găsești tot în anexa programei de clasa a IX-a, cea la care am făcut deja referire. Textul lui Tudor Arghezi, *Prefață la Țara piticilor* sau *Orbitor* de Mircea Cărtărescu pot fi relaționate cu textele studiate în gimnaziu la teme ca *Eu și lumea din jurul meu* sau *Orizonturile lumii și ale cunoașterii*, în clasele a VI-a și, respectiv, a VII-a.

Ca modalitate prin care poți capta atenția, propui spre analiză un joc pe care elevii obișnuiau să-l joace frecvent la vârsta de 11-12 ani. Poate fi joc pe calcultor sau un joc cunoscut al copilăriei. Poți adresa elevilor tăi întrebări de genul: dacă ați juca acum acest joc ce ați schimba?; ați descoperit prin jocurile pe care le jucați lumea?; care este *realitatea* pe care ați descoperit-o jucându-vă? etc.

Pentru tema *Familia*, romanul lui Marin Preda, *Moromeții* și cel al lui John Steinbeck, *La răsărit de Eden* ar putea să reprezinte două dintre alegerile tale. Sigur, te poți raporta și la alte texte decât cele prevăzute în anexa programei. Poți avea în vedere și un text legislativ privitor la familie sau reportaje/ emisiuni T.V. despre situații de familie. Vizionarea unui fragment reprezentativ, de exemplu scena cinei, din filmul lui Stere Gulea, *Moromeții*, din anul 1987, avându-l pe actorul Victor Rebenciuc în rolul lui Moromete, ar putea reprezenta o modalitate prin care poți capta atenția elevilor tăi. Discuția despre ceea ce înseamnă familia, rolul acesteia, poate porni de la vizionarea aceluși fragment. Pentru exemplificare, vezi linkul: https://youtu.be/L6GR26B_2vQ. Poți propune, de asemenea, în paralel, spre vizionare, un fragment/ fragmente din filmul *East of Eden*, din 1955, regizat de Elia Kazan, avându-i ca protagoniști pe James Dean și Burl Ives. De exemplu, scenele care surprind competiția dintre cei doi frați – Cal și Aron, pentru a câștiga afecțiunea tatălui lor, Adam sau modul în care cei doi frați își percep mama care a părăsit familia.

Pentru tema *Școala*, textele lui I. L. Caragiale – *Bacalaureat, Triumful talentului, Un pedagog de școală nouă* pot reprezenta o opțiune. Discuția poate fi relaționată cu textele deja studiate de elevi în gimnaziu. O modalitate prin care poți capta atenția elevilor este aceea de a le propune, spre analiză, un discurs al unei personalități contemporane despre educație, de exemplu prelegerea lui Ken Robinson – *Școlile distrug creativitatea?*

Accesează prelegerea lui Ken Robinson de la conferința TED2006

Tema *Iubirea* este foarte generoasă și sugestiile de texte pentru studiu sunt multiple: Mihai Eminescu - *Dorința, Floare albastră*; Lucian Blaga – *Izvorul nopții, Lumina raiului*; Tudor Arghezi, *Creion*; Nichita Stănescu, *Adolescenți pe mare*; Mircea Eliade, *Maitreyi*; Mircea Cărtărescu, *Când ai nevoie de dragoste*; William Shakespeare, *Romeo și Julieta*; Octavio Paz, *Dubla flacăra* etc. Lectura unui text de dragoste se poate face prin intermediul unui text grafic sau al unei sculpturi celebre. Poți cu ușurință capta atenția elevilor tăi propunându-le *lecturarea* mai multor picturi având ca temă iubirea, de exemplu: Gustav Klimt, *Sărutul* (1908), Marc Chagall, *Aniversarea* (1915), Rene Magritte, *Îndrăgostiții* (1928) sau a unor sculpturi precum *Poarta sărutului* a lui Constantin Brâncuși etc. Ecranizările unor povești de dragoste sunt, de asemenea, sugestii pentru momentul captării atenției - vezi ecranizarea romanului eliadesc *Maitreyi – Noaptea bengaleză* (1988), în regia lui Nicolas Klotz sau multiplele ecranizări ale textului shakespearean – *Romeo și Julieta*. Ai putea lua, de exemplu, filmul regizat în 1996 de Craig Pearce și Baz Luhrmann, o variantă adaptată timpurilor noastre a poveștii shakespeareane.

Pentru tema *Scene din viața de ieri și de azi*, te poți raporta la achizițiile deja dobândite de elevi în clasa a VII-a și a VIII-a, la textele studiate în cadrul temelor: *Orizonturile lumii și ale cunoașterii și Reflecții asupra lumii*. Poți lua, pentru analiză, texte care să-ți ofere o dublă perspectivă asupra unui singur obiect/ eveniment etc. De exemplu, textul lui Ion Ghica, *O călătorie de la București la Iași înainte de 1848* și proza scurtă a lui Mircea Nedelciu. Un film documentar despre Bucureștiul de altădată poate fi o modalitate prin care elevii pot conștientiza valoarea culturală a unor locuri, oameni etc.

Pentru tema *Aventură, călătorie*, textele pe care le poți avea în vedere sunt fie roamanele de aventuri, gen: Radu Tudoran, *Toate pânzele sus*, Miguel de Cervantes,

Don Quijote, Herman Melville, *Moby Dick*, fie romanul-jurnal, textul memorialistic etc. Poți avea discuții cu elevii despre experiențele pe care le-au avut pe parcursul călătoriilor lor.

Lumi fantastice este o temă generoasă pe care o poți relaționa cu temele parcurse de elevi în clasele gimnaziale – *Orizonturile lumii și ale cunoașterii* sau *Reflecții asupra lumii*. Proza fantastică a lui Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, Mircea Eliade, Vasile Voiculescu poate fi discutată într-o manieră atractivă. De exemplu, analiza textului *Loștrița* de Vasile Voiculescu poate porni de la credințele și superstițiile pe care le cunosc elevii. Credeți în superstiții? – poate fi un punct de plecare pentru demersul pe care urmează să-l inițiezi.

B. Învățarea prin cooperare

Învățarea prin cooperare este o strategie de instruire practică în grupurile mici de elevi, foarte eficientă, pe care ți-o recomandăm, deoarece în urma interacțiunii de grup, fiecare membru al grupului își îmbunătățește propriile performanțe și contribuie, în mod real, la creșterea performanțelor celorlalți membri ai grupului.

Învățarea prin cooperare poate fi folosită în vederea aprofundării conceptelor deja cunoscute, pe de o parte, iar pe de altă parte, poate fi foarte utilă atunci când sunt introduse concepte noi. Rolul tău ca profesor este foarte important, deoarece tu ești cel care formează grupurile. Tu creezi situațiile de învățare prin cooperare.

**Învățarea prin cooperare -
strategie eficientă pentru
îmbunătățirea performanțelor**

În vederea construirii unui demers didactic eficient, îți propunem câteva strategii didactice pe care să le utilizezi în învățarea prin cooperare:

Predarea reciprocă este o strategie prin care elevii pot practica rolul profesorului sau al unui coleg de grupă. Pornind de la premisa că cel mai bine înveți, predând, poți cere unui elev să realizeze următoarele demersuri: citește un fragment de text (de exemplu, fragmentul de la începutul romanului *Moromeții*, de Marin Preda, în care Bălosu îi cere lui Moromete să-i vândă salcâmul; rezumă ceea ce ai citit; pune o întrebare despre secvența respectivă, la care ceilalți trebuie să răspundă, întrebare care trebuie să se refere la problema esențială a acelei secvențe – vinderea

salcâmului; clarifică lucrurile neclare pentru ceilalți; faci predicții asupra fragmentului care urmează; urmărește dacă ele se vor adeveri pe parcursul fragmentului următor; cere celorlalți să citească fragmentul următor, precizând care este acesta.

Piramida sau bulgărele de zăpadă

Îți recomandăm să utilizezi această strategie, deoarece elevii vor avea posibilitatea de a propune soluții originale. De exemplu, după lecturarea mai multor texte referitoare la familie, texte literare, juridice sau vizionarea unor reportaje/materiale T.V. despre diferite situații familiale etc, elevilor le poți cere să parcurgă următoarele etape: prezentarea problemei; elaborarea, mai întâi individual și apoi în grup, a unor soluții; notarea eventualelor întrebări care au apărut în acest timp; prezentarea, în cadrul grupului, a soluțiilor elaborate; formarea a două grupuri mari în care se discută soluțiile existente și se răspunde la întrebările nesoluționate; analizarea de către întreaga clasă a soluțiilor și rezolvarea întrebărilor restante; alegerea celei mai bune soluții; analiza procesului (Ce dificultăți au apărut?; De ce au apărut acestea?; Cum au fost rezolvate?; Ce ați învățat din acest demers?).

„6-3-5” – Brainwriting

Această strategie presupune împărțirea elevilor în grupuri de câte șase. Fiecare elev va scrie, timp de cinci minute, trei soluții la problema propusă, apoi va transmite foaia, într-un sens pe care îl vei stabili tu (de exemplu, de la dreapta la stânga), fiecăruia dintre cei cinci colegi din grup. Le poți cere elevilor să scrie trei soluții pentru rezolvarea conflictului dintre Moromete și cei trei fii ai săi. Colegii din grup preiau ideile celui care a oferit cele trei soluții, le modifică, propunând o interpretare proprie, oferind, în acest fel, colegului lor, noi perspective, ajutându-l să-și îmbunătățească viziunea personală printr-un punct de vedere care nu-i aparține. După ce fiecare foaie a trecut pe la fiecare din cei șase membri ai grupului, care preiau fiecare cele trei idei inițiale, urmează să se realizeze evaluarea ideilor obținute.

Pentru a avea convingerea că ai practicat o învățare prin cooperare eficientă, este bine să ai în vedere aspectele de mai jos.

- Familiarizează-ți elevii cu modalitățile participative de cooperare (să gândească, să lucreze, să învețe împreună etc).
- Învăță-ți elevii să accepte alte puncte de vedere.
- Obisnuiește-ți elevii cu ideea conform căreia profesorul nu este singurul deținător de cunoștințe.
- Creează o atmosferă propice învățării prin cooperare

C. Propunere de abordare a conținuturilor la învățământul profesional

Dacă predai în învățământul profesional, trebuie să ai în vedere precizările privind programele școlare pentru cultură generală care se aplică în învățământul profesional de stat cu durata de 3 ani, clasele a IX-a, a X-a și a XI-a, începând cu anul școlar 2014-2015, aprobate prin OMEN nr. 4437/ 2014. Astfel, conform acestor precizări, programa școlară aplicată în învățământul profesional, la clasa a IX-a, este cea aprobată prin ordinul ministrului educației, cercetării și inovării nr. 5099/2009, cu următoarele mențiuni:

1. Se studiază 3 grupaje tematice:
 - la alegere: *Adolescența* sau *Joc și joacă*;
 - la alegere: *Familia* sau *Școala*;
 - la alegere: *Iubirea* sau *Scene din viața de ieri și azi*.
2. Se recomandă ca număr minimal: 6 texte la tema aleasă din primul grupaj tematic; 4 texte la tema aleasă din al doilea grupaj tematic; 1 film la tema aleasă din al treilea grupaj tematic.

Programa prevede sugestii de texte pentru studiu pentru fiecare grupaj tematic:

Tema *Adolescența*: Mihai Eminescu, *Fiind băiet păduri cutreieram*; Ionel Teodoreanu, *La Medeleni* etc.

Tema *Joc și joacă*: Tudor Arghezi, *Prefață la Țara piticilor*; Ion Creangă, *Amintiri din copilărie* etc.

Tema *Familia*: Duiliu Zamfirescu, *Viața la țară*; Marin Preda, *Moromeții* etc.

Tema *Școala*: I. L. Caragiale, *Bacalaureat*, *Triumful talentului*, *Un pedagog de școală nouă* etc.

La al treilea grupaj tematic - tema *Iubirea* sau *Scene din viața de ieri și azi*, poți propune vizionarea filmului *Romeo și Julieta*, ecranizarea cărții lui William Shakespeare din 1996, film regizat de Craig Pearce și Baz Luhrmann, respectiv un film documentar despre Bucureștiul de altădată (la alegere).

Resurse educaționale

Linkuri utile pentru derularea unor activități de învățare eficientă

Pentru o activitate de învățare eficientă, îți propunem câteva sugestii pe care să le ai în vedere atunci când construiești noile achiziții, sugestii care implică mediul de învățare on-line/ noile tehnologii, cu adresabilitate inclusiv pentru elevii aflați în situații de risc.

Astfel, pe lângă bibliografia de specialitate specifică clasei a IX-a (scrierile unor autori canonici, teorie literară, critică literară etc.), resursele educaționale de mai jos îți pot fi foarte utile pentru demersul pe care îl vei întreprinde în anul școlar 2021-2020:

1. https://educatiacontinua.edu.ro/upload/1599245723_LLRLiceu%20EDP%20CU%20BT.pdf
2. https://educatiacontinua.edu.ro/upload/1604169534_Inventar%20de%20resurse%20onlineLb%20romana%20liceu.pdf
3. <https://www.unicef.org/romania/media/3176/file/Recomand%C4%83ri%20pentru%20%C3%AEnceperea%20anului%20%C8%99colar%202020-2021%20%C3%AEn%20condi%C8%9Bii%20de%20siguran%C8%9B%C4%83,%20cu%20promovarea%20educa%C8%9Biei%20incluzive%20de%20calitate,%20pentru%20to%C8%9Bi%20copiii%20din%20Rom%C3%A2nia.pdf>
4. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375116_5
5. <https://oecdeditoday.com/how-coronavirus-strengthen-partnerships-parents-schools/>
6. <https://oecdeditoday.com/future-proof-four-scenarios-future-schooling/>
7. https://www.facebook.com/508986735824951/videos/955385028263388/?so=c_hanneltab&rv=allvideoscard
8. https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/learning-remotely-when-schools-close-how-well-are-students-and-schools-prepared-insights-from-pisa-3bfda1f7/?utm_source=Adestra&utm_medium=email&utm_content=PISA%20coverid%20preparedness&utm_campaign=OECD%20Teacher%20Newsletter%20-%20September%202020&utm_term=edu
9. https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2020/08/Invatarea-la-distanta_Raport-de-cercetare_august-2020.pdf
10. <https://epale.ec.europa.eu/en/resource-centre/content/blended-learning-school-education-guidelines-start-academic-year-202021>
11. https://www.psih.uaic.ro/wp-content/uploads/sc_onl_rap_apr_2020.pdf
12. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate?start=15>
13. <https://digital.educared.ro/resurse-educationale>
14. <https://iteach.ro/pagina/658/>
15. <https://www.unicef.org/romania/media/2836/file/Crearea%20unor%20sisteme%20de%20educa%C5%A3ie%20reziliente%20%C3%AEn%20contextul%20pandemiei%20de%20COVID-19.pdf>

16. https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/eos_cadrul_european_pentru_competenta_digitala_a_profesorilor_-_digcompedu_fin_002.pdf
17. <http://www.ccdarges.ro/divers/Formare%20continua/Instrumente%20online%20pentru%20platforme%20de%20invatare.pdf>
18. https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/coronavirus-online-learning-resources/online-platforms_ro
19. https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/coronavirus-online-learning-resources_ro
20. <https://elearning.upt.ro/wp-content/uploads/2020/09/Recomand%C4%83ri-de-bun%C4%83-practic%C4%83.pdf>
21. <https://www.oecd.org/countries/romania/38614298.pdf>
22. https://www.researchgate.net/publication/265940159_STRATEGIE_GENERALA_DE_INVATARE_ON-LINE_IN_COOPERARE
23. <https://proform.snsr.ro/campanie-online/invatarea-prin-cooperare-sau-interdependenta-pozitiva-in-grupul-de-elevi>
24. <https://www.cinemagia.ro/liste/din-literatura-romana-7169/>
25. https://ro.wikipedia.org/wiki/Categorie:Ecraniz%C4%83ri_de_opere_literare_rom%C3%A2ne%C8%99ti

O ALTFEL DE ÎNCHEIERE

NOUĂ, autorilor acestor *Repere metodologice*, ni s-a încheiat, aici, misiunea de a împărtăși colegilor profesori de limba și literatura română, viziunea asupra modului în care poate fi facilitat demersul didactic la orele de curs de la clasele a IX-a. Nu am intenționat să oferim un produs curricular prescriptiv, general aplicabil, întrucât se menține, evident, rolul prioritar al programei școlare în vigoare. Intenția a fost de a elabora - așa cum se exprimă și prin titlu - un set de REPERE METODOLOGICE care să le reamintească profesorilor faptul că ei posedă autonomie în proiectarea didactică, ei sunt deținătorii unor competențe care le permit să interpreteze corespunzător programa școlară pe care să o valorifice în principal, recurgând la inovație, diversificare și, nu în ultimul rând, tact pedagogic, cu ajutorul cărora să utilizeze instrumentarul de lucru reprezentat fie de manual, fie de repere metodologice. Și, astfel, sunt oferite premisele unei treceri reușite mai apoi dinspre NOUĂ spre... ZECE. Clasa (în contextul în care ne-am referit și la profilul de formare al absolventului de clasa a X-a) sau, de ce nu?, nota. Cea obținută de elev sau, metaforic, cea care ar reflecta performanța profesorului de a asigura eficiența activității sale cu elevii.

BIBLIOGRAFIE

*** *Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română, clasele V – VIII, aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017.*

*** *Programa școlară pentru limba și literatura română, clasa a IX-a, ciclul inferior al liceului, aprobată prin ordin al ministrului educației, cercetării și inovării nr. 5099/09.09.2009, București, 2009.*

*** *Ghidurile metodice pentru aplicarea programelor în învățământul preuniversitar, CNC, București, 2001.*

*** *Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor anului școlar 2019 – 2020. Disciplina limba și literatura română, clasele IX – XII, CNCPEE, București, 2020.*

Ciolan, Lucian, *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Iași, Editura Polirom, 2008.

Fischer, Douglas, Frey, Nancy, Hattie, John, *Teaching for engagement & impact in any setting. The distance learning playbook, grades K -12*, Editura Corwin, California, 2021.

Hattie, John, *Învățarea vizibilă: ghid pentru profesori*, Editura Trei, București, 2014.

Jonaert, Ph.; Ettayebi, M.; Defise, R., *Curriculum și competențe. Un cadru operațional*, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2010.

Pamfil, Alina, *Didactica literaturii. Reorientări*, Editura Art, București, 2016.

Sâmihăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române*, Editura Art, București, 2014.

COLECTIVUL DE AUTORI:

- Daniel GEORGESCU – consilier, Ministerul Educației; profesor, Liceul Teoretic „Carol I” Fetești - Coordonator
- Monica HALASZI – profesor, Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița
- Irina-Roxana GEORGESCU – consilier, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație; profesor, Colegiul Național „Sf. Sava” București
- Anamaria CIOBOTARU – profesor, Colegiul Național Pedagogic „Constantin Brătescu” Constanța
- Horia CORCHEȘ - profesor, Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca